

12095 LLEI ORGÀNICA 5/1995, de 22 de maig, del tribunal del jurat. («BOE» 122, de 23-5-1995.)

JUAN CARLOS I
REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei orgànica.

Sapigueu: Que les Corts Generals han aprovat la Llei orgànica següent i jo la sanciono.

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

I

FONAMENT CONSTITUCIONAL

L'article 125 de la Constitució espanyola de 1978 estableix que «els ciutadans poden participar en l'Administració de justícia mitjançant la institució del jurat, en la forma i respecte als processos penals que determini la llei».

El nostre text constitucional compleix amb això el que es pot considerar una constant en la història del dret constitucional espanyol; cada període de llibertat ha significat la consagració del jurat; així en la Constitució de Cadis de 1812, i en les de 1837, 1869 i 1931, i per contra, cada època de retrocés de les llibertats públiques ha eliminat o restringit considerablement aquest instrument de participació ciutadana, paral·lelament i com a complement de les restriccions del conjunt dels seus drets i dels instruments de participació en els assumptes públics.

Per tant, es reprèn un instrument d'herència indiscutiblement liberal, i es fa des de la dada indiscutible que, des del primer esbós de 1820 fins a la seva suspensió l'any 1936, poques institucions jurídiques han patit –i per tant s'han enriquit– una depuració crítica tan accentuada com el tribunal del jurat, fet que ha permès extreure la massa ingent de dades soltes, experiències i precedents que han facilitat la captació íntegra de la institució.

Per damunt de concepcions projuradistes o antijuradistes, la nostra norma fonamental enllaça l'instrument del jurat, de manera indiscutible, amb dos drets fonamentals: la participació directa dels ciutadans en els assumptes públics, de l'article 23.1 de la Constitució espanyola, i el dret al jutge ordinari predeterminat per la llei del 24.2 del nostre text fonamental.

En efecte, d'una banda, som davant una modalitat de l'exercici del dret subjectiu a participar en els assumptes públics, pertanyent a l'esfera de l'«status activae civitatis», l'exercici del qual no es porta a terme a través de representants, sinó que s'exerceix directament quan el ciutadà accedeix personalment a la condició de jurat. Per tant s'ha de descartar el caràcter representatiu de la institució i se n'ha de reconèixer exclusivament el caràcter participatiu i directe.

Per això, es pot predicar que l'institut que es regula difereix d'altres models per la forma peculiar en què s'articula el dret-deure del ciutadà a participar de manera directa en un poder real de l'Estat; som davant un dret-deure, i això es reflecteix en el text legal en l'adopció de mesures coercitives que assegurin el compliment de l'obligació i, consegüentment, l'establiment d'aquelles altres encaminades a mitigar, en la mesura que es pugui, l'excessiva onerositat del compliment del deure, a través de la retribució de la funció i la indemnització de les despeses ocasionades pel seu exercici. La Llei parteix de la concepció que l'Estat democràtic es caracteritza per la participació del ciutadà en els assumptes públics. No hi ha cap raó per exceptuar d'aquests assumptes els que fan referència a impartir justícia, sinó que, per contra, s'ha d'establir un procediment que satisfaci aquest dret constitucional de la manera més plena possible.

En definitiva, no es tracta de confiar en la capacitat dels ciutadans, com si l'alternativa negativa fos tolerable en un sistema democràtic. Es tracta només de considerar superades qualssevol raons explicatives, no ja del seu discutible fracàs històric, sinó de la seva suspensió autoritària i antidemocràtica.

Però la institució del jurat és alhora i de manera complementària una manifestació de l'article 24 de la Constitució, que declara que tothom té dret al jutge ordinari predeterminat per la llei; compleix per tant una funció necessària per al procés adequat, però ho fa des d'una òptica diferent de la que tenia atribuïda en la seva recepció en l'Estat liberal burgès; no hi ha cap reticència al jutge professional; no es tracta d'instaurar una justícia alternativa en paral·lel i menys encara en contradicció amb la dels jutges i magistrats de carrera a què es refereix l'article 122 de la Constitució, sinó d'establir unes normes procedimentals que satisfacin alhora i paral·lelament totes les exigències dels processos penals amb el dret-deure dels ciutadans a participar directament en la funció constitucional de jutjar.

L'article 125 de la Constitució suposa en definitiva un encàrrec constitucional inequívoc que força el llarg parèntesi de limitades vivències i expectatives de participació del ciutadà en els assumptes públics, i en el qual la institució del jurat reapareix amb una càrrega renovada de suggeriments i matisos capaços de donar sentit i projecció a la realitat social, avui prou contrastada, que demana un canvi urgent en les maneres d'administrar justícia.

El seu desplegament no és, en conseqüència, tan sols un imperatiu constitucional, sinó que és una necessitat urgent en la mesura que és una peça decisiva d'una reforma en profunditat del conjunt de l'Administració de justícia, que és sentida com una necessitat inajornable per bona part dels ciutadans.

Aquesta realitat també ha estat reconeguda pel Consell General del Poder Judicial. Així, en les memòries elaborades els anys 1991 i 1992 i en la Relació circumstanciada de les necessitats de l'Administració de justícia per a l'any 1993, en l'epígraf referent a les modificacions legislatives que considerava convenients per a l'exercici adequat de la potestat jurisdiccional tendents a aconseguir una agilitació dels processos, en referir-se al procés penal, hi destaca que «la implantació del jurat, que preveu l'article 125 de la Constitució espanyola, requereix una modificació substancial de la institució mitjançant la seva incardinació en el sistema processal, sense que això suposi un element retardatori de la justícia penal».

Amb l'aprovació d'aquesta Llei es fa un pas qualitatiu més, des d'una perspectiva tecnicolegal, encaminat a tancar el model bàsic de la justícia dissenyat per la Constitució i la Llei orgànica del poder judicial, que facilita la participació dels ciutadans en l'Administració de justícia. L'establiment del tribunal del jurat s'ha de considerar un dels continguts constitucionals encara pendents de desplegament. Amb la seva regulació en aquesta Llei es dona compliment a un manament constitucional tantes vegades diferit i s'estableix una de les peces bàsiques en el funcionament de l'Administració de justícia dissenyat pel constituent.

II

ELS CIUTADANS JURATS

Ja hem advertit que aquesta Llei parteix del fet que el jurat implica una manifestació del dret de participació, i això determina sens dubte que les qüestions veritablement essencials a dilucidar siguin de l'àmbit de coneixement del tribunal del jurat i, dins d'aquest, la funció que es reconeix als ciutadans que hi participen.

Una prudència elemental aconsella la graduació en el procés d'instauració de la institució, tant a l'hora de seleccionar el nombre d'assumpes com pel que fa a la seva naturalesa. Raons per a la seva implantació adequada aconsellen que tots els que han d'intervenir en aquest tipus de processos es familiaritzin amb les seves peculiaritats tan diferents de l'actual manera de celebrar els judicis. La concreció de l'objecte del judici, les al·legacions de les parts, el material probatori a atendre, el llenguatge a utilitzar, el contingut mateix de les resolucions han de variar substancialment.

La Llei té molt en compte que el judici per jurats constitueix l'expressió plena dels principis bàsics processals d'immediació, prova formada amb fonament en la lliure convicció, exclusió de proves il·legals, publicitat i oralitat. Per això s'han seleccionat els delictes en què l'acció típica no té excessiva complexitat o en què els elements normatius integrants són especialment aptes per a la seva valoració per part de ciutadans no professionalitzats en la funció judicial.

L'àmbit competencial corresponent al tribunal del jurat es fixa a l'article 1. Tanmateix, el futur legislador ha de valorar, sens dubte, davant l'experiència i la consolidació social de la institució, l'ampliació progressiva dels delictes que han de ser objecte d'enjudiciament.

La conformació del col·legi decisor dins el tribunal del jurat requereix una resposta legislativa l'encert de la qual no passa necessàriament per resoldre la vella qüestió lògica sobre l'escindibilitat entre el fet i el dret.

Els autors de la nostra vella Llei del jurat, que vinculen l'origen històric de l'institut al testimoniatge dels veïns com a fórmula de decidir el litigi, van patrocinar per al ciutadà jurat una intervenció limitada a la proclamació del fet provat.

Aquest origen és discutible i, a més, no sempre és possible decidir sobre la veracitat d'una afirmació històrica, pressupòsit típic del delicte, sense pensar en valoracions jurídiques. Però, en tot cas, i això és el més rellevant, el model que ara es proposa en la Llei assoleix una profunditat legitimadora no atesa llavors. Per això, a la Llei, el jurat no es limita a decidir si el fet està provat o no, sinó que valora aspectes com els components normatius que donen lloc a l'exempció o no de la responsabilitat penal.

A la Llei, l'opció adoptada respecte al procés selectiu dels jurats és coherent amb la consideració que la seva participació constitueix un dret-deure. La ciutadania, en les condicions que habiliten per al ple exercici dels drets cívics, constitueix l'índex de la capacitat presumpta que no necessita altres exclusions o acreditacions de capacitat provada, llevat de les que notòriament impedirien l'exercici de la funció d'enjudiciament.

La conveniència d'una participació tan acceptada com sigui possible porta a reconèixer un règim d'excuses generós i remès a la prudència de la jurisdicció que les ha d'apreciar.

El sistema selectiu es caracteritza: a) per la successió d'etapes que permetin garantir la presència d'un nombre adequat de candidats per evitar suspensions en els assenyalaments i el coneixement anticipat per part d'aquells de la seva eventual crida a intervenir; b) per la transparència i publicitat del procés selectiu en què s'insereixen no solament els mecanismes que permeten detectar les causes d'exclusió, sinó les garanties jurisdiccionals tant per al candidat com, en un moment ulterior, per a les parts en el judici; c) pel sorteig a partir de les llistes censals com a sistema, no solament democràtic en la mesura que exclou criteris elitistes –encara que es vulguin científics–, sinó coherents amb el fonament mateix de la participació.

S'ha considerat que, si s'admet en aquesta Llei un criteri d'exclusió, diferent de l'indicat abans, amb el pretext d'assolir un plus de capacitat sobre la presumpta derivada de la inclusió en el cens, es distorsionaria el concepte mateix de poble.

Però això no ha d'impedir una certa conciliació entre el dret a participar en el sorteig amb el dret de les parts a procurar un cert pluralisme en el col·legi jurisdicent. D'alguna manera a això tendeix el nombre de jurats a designar (nou), però ho fa encara més la possibilitat que les parts puguin recusar sense necessitat d'al·legar cap causa atenint-se a valoracions subjectives sobre els criteris de decisió del candidat. Tot i que aquesta possibilitat s'hagi de sotmetre a fortes limitacions de nombre que evitin els resultats funestos produïts en l'experiència històrica.

III

REFORMES PROCESSALS NECESSÀRIES COM A GARANTIA DE LA VIABILITAT DEL FUNCIONAMENT DEL JURAT

1

En la denominada fase intermèdia

Alguns han proclamat que qualsevol especialitat procedimental ha de començar on comença la intervenció del jurat, és a dir, en la fase del judici oral. S'ha sostingut que si el jurat es limita a intervenir en el judici oral, no s'ha de modificar el model acusatori formal o mixt de la Llei d'enjudiciament criminal.

Aquesta opinió fa cas omís de consideracions obligades:

a) L'actual sistema d'enjudiciament mitjançant jutges tècnics se sustenta sobre premisses normatives difícilment traslladables al judici oral davant el tribunal del jurat, que, si es mantenen, podria determinar el fracàs de l'enjudiciament per part de ciutadans no professionalitzats. Les modificacions necessàries s'han de projectar inexorablement sobre la fase preparatòria del judici oral.

b) El nostre Tribunal Constitucional ha establert un cos de doctrina que no solament és enriquidora, perquè enerva defectes tradicionals de la nostra Llei processal, sinó que seria difícilment tolerable ignorar-la en la Llei.

Alonso Martínez es queixava del costum, tan arrelat en els nostres jutges i tribunals, de donar poc o cap valor a les proves del plenari, i de buscar principalment o gairebé exclusivament la veritat en les diligències sumariales practicades d'esquena a l'acusat. Aquesta Llei concep que el judici oral davant el tribunal del jurat ha de culminar l'eradicació d'aquesta malformació processal mitjançant la pràctica davant l'acusat de tota la prova.

El risc consegüent de prolongació excessiva de l'acte del judici aconsella la introducció de mecanismes de simplificació. D'aquests el més essencial és la definició precisa de l'objecte de l'enjudiciament, que s'ha d'efectuar en la fase precedent a aquest.

El vigent sistema de resolució sobre l'obertura del judici oral es manifesta sota dues modalitats procedimentals diferents –segons que es tracti de procediment ordinari o abreujat–, encara que, en totes dues, es limita a una decisió merament negativa que resulta disfuncional per a l'enjudiciament per jurat. Per això, el model havia d'optar per un procediment o l'altre, i seria difícilment explicable que, en transcendir la fase intermèdia o judici d'acusació a la del judici, la unitat procedimental d'aquesta no exigís la mateixa unitat en aquella.

D'altra banda, el caràcter merament negatiu de la decisió sobre l'obertura del judici oral és poc apte per a la definició precisa de l'objecte del judici, pressupòsit imprescindible per assegurar un desenvolupament d'aquest que garanteixi l'absència de confusió dels fets a provar, que eviti les dilacions inherents a aquella falta de precisió objectiva i que, amb la informació adequada i imparcialment elaborada, permeti prescindir de la no volguda «reproducció» del sumari o diligències prèvies.

El nostre Tribunal Constitucional també ha proclamat l'exigència de promoure, en la fase intermèdia del procediment, el debat processal en condicions que respectin la contradicció i igualtat d'acusació i defensa.

Amb aquests precedents la Llei ha considerat oportú:

a) Optar per una resolució sobre l'obertura del judici oral precisa i fonamentada. Per descomptat, d'acord amb el que advertia una part de la doctrina, difícilment es pot efectuar un control jurisdiccional sobre l'obertura del judici oral sense la formalització prèvia de l'acusació. D'aquesta manera el control judicial previ sobre la raonabilitat de l'acusació no es limita al reenviament. Per contra, l'àmbit de decisió atribuït a l'òrgan jurisdiccional s'incrementa i pot adoptar la decisió de sobreseïment per qualsevol dels seus motius.

b) Aquest control culmina no solament decidint una viabilitat genèrica del judici oral sinó precisant quins fets concrets, dels múltiples possibles al·legats per l'acusació i la defensa, han de constituir l'objecte de l'activitat probatòria i han de ser determinants per a la seva resolució en el judici.

S'ha de retenir que el contingut de la decisió anterior s'erigeix en una de les condicions més rellevants de l'èxit o fracàs de la institució.

c) Al seu torn el contingut i funció d'aquesta resolució es relacionen, en mútua exigència, amb l'exclusió de l'ordre de processament, que estaria exigida per la unitat necessària del sistema pel que fa a la inculpció.

2

En la fase d'instrucció

L'opció que acull la Llei sobre el sistema per adoptar la decisió que remet al judici oral es projecta sobre la fase del procediment que el precedeix:

a) Per la garantia d'imparcialitat de l'òrgan jurisdiccional que es reforça especialment. Així s'ha de valorar la suficiència i fins i tot l'èxit de la investigació, però atenent, a la vegada, pretensions i resistències contraposades o de signe contrari, formulades les unes per l'acusació, les altres per la defensa. Així mateix, s'ha de valorar la probabilitat de veracitat d'unes afirmacions històriques i fins i tot de la transcendència quant a la qualificació jurídica.

El model que s'adopta exigeix, per coherència elemental, permetre, tan aviat com consti la imputació d'un fet justiciable determinat a una persona concreta, la reubicació del jutge d'instrucció que després ha de resoldre sobre l'obertura del judici oral, en una posició reforçada d'imparcialitat, amb la funció de controlar la imputació del delictes mitjançant la confirmació prèvia de la seva versemblança i amb la facultat d'investigar de manera complementària sobre els fets afirmats per les parts.

El que és ineludible és que una tendència excessiva cap a indagacions generals, inacabables en el temps, contribuiria al fracàs de la viabilitat de l'enjudiciament per part del jurat.

D'altra banda, no es pot admetre el retret que el sistema que acull la Llei deixa sense mecanisme d'efectivitat el principi d'obligatorietat de l'acció penal. Deixant de banda el que hi ha d'acusació indiscriminada sobre una possible actitud d'inhibició del Ministeri Fiscal, aquest retret oblidat que per iniciar aquest procediment l'ha d'haver precedit una denúncia o querella d'algú que, si no és el Ministeri Fiscal, pot suplir, atesa l'afortunada previsió constitucional de l'acció popular, la falta d'instància de l'acusador públic. I a aquesta finalitat tendeix la convocatòria de l'acció pública que el jutge que discrepi pot fer de la manera que per a la fase intermèdia preveu la nostra Llei d'enjudiciament criminal dins el procediment ordinari.

Quan es reprotxa l'habilitació del jutge instructor en la determinació del fet i la persona a investigar, s'oblida que passa el mateix en l'actual sistema de la Llei d'enjudiciament criminal, en què, en definitiva, només és objecte i subjecte passiu en el judici oral quan estigui determinat prèviament per l'acusació. La Llei segueix en aquest punt el mateix principi al qual s'acull la vigent legislació processal.

b) Per l'exigència d'una imputació judicial prèvia a tota acusació, ja que la decisió sobre l'obertura del judici oral exigeix com a pressupòsit que s'hagi formalitzat aquesta exigència.

El Tribunal Constitucional ja denunciava que durant gairebé un segle el sistema processal permetia, entre nosaltres, que el jutge instructor inquirís sense comunicar el que buscava i interrogués un sospitós sense fer-li saber de què sospitava i per què en sospitava, sense fer-li possible l'autodefensa i sense proveir-lo de l'assistència d'un lletrat. La Constitució de 1978 i la reforma de la Llei d'enjudiciament criminal per la Llei 53/1978 van obligar a un biaix crucial. El Tribunal Constitucional va reconèixer la nova categoria d'imputat a tota persona a la qual s'atribueixi, més o menys fonamentadament, un acte punible.

La presentació d'una denúncia o querella o l'existència d'una actuació processal en curs de la qual derivi l'atribució d'un fet delictiu a una persona determinada ha de ser objecte d'una valoració circumstanciada imprescindible per part del jutge per decidir sobre el seguiment d'una causa penal. Aquesta decisió no es pot demorar arbitràriament, i s'han de sancionar, de conformitat amb aquella doctrina, com a nul·les i il·lícites les investigacions verificades sense aquesta comunicació prèvia, quan correspongui.

La relació de la doctrina esmentada amb la que promou el debat en condicions d'igualtat i amb la que exigeix que qui va a dur a terme funcions d'enjudiciament no formulï acusacions han determinat que la Llei es decanti per una instrucció que, des del moment en què el fet justiciable i la persona siguin determinats i correspongui aquest procediment, obliga:

a) que algú aliè al jutge formulï una imputació, precisament abans de començar la investigació,

b) que la prossecució d'aquesta exigeixi una valoració per part d'un òrgan jurisdiccional precedida de l'oportunitat de debat entre les parts,

c) que durant la investigació que el jutge consideri raonable seguir, aquest mantingui una posició diferenciada de la de les parts, i

d) que sigui aquest jutge, així preservat en una certa imparcialitat, qui controlï la procedència de l'obertura o no del judici oral, de manera positiva i no solament negativa, amb precisió de l'objecte del judici i decisió de la informació necessària a remetre al tribunal del jurat que, tanmateix, impedeixi la disposició del material sumarial que podria limitar la incidència efectiva dels principis d'oralitat, immediació i celeritat necessaris en l'enjudiciament esmentat.

IV

EL JUDICI ORAL

1

Qüestions prèvies

La preocupació per una preparació adequada del judici oral obstinadament dirigida a impedir-ne el fracàs porta la Llei a intensificar el paper assignat al magistrat en aquest preàmbul de la celebració del judici oral ja obert.

La decisió, adoptada per l'instructor sobre l'obertura del judici oral, pot ser objecte, sens dubte, de la discre-

pància de les parts. La que concerneix a la procedència o no del judici rep un tractament en la Llei similar al de la Llei d'enjudiciament criminal; apel·lació contra el sobreseïment i irrecurribilitat de l'obertura, sense perjudici que en aquest últim supòsit les parts, quan es personin, puguin plantejar les qüestions prèvies o excepcions a què es refereix l'article 36 de la Llei.

Però la discrepància es pot suscitar en relació amb aspectes particulars de la resolució referits a l'objecte del judici i en aquest supòsit la tècnica del recurs és innecessàriament dilatòria, ja que es pot aconseguir el mateix objectiu mitjançant el plantejament de la reclamació com a qüestió prèvia al magistrat que ha de presidir el tribunal.

Aquesta facultat revisora es complementa en la Llei amb la de direcció del debat que es tradueix en la formulació, ajustada a l'estructura del veredictes del seu objecte.

La decisió sobre l'admissió de la prova, supeditada a la seva pertinència, la Llei l'atribueix al magistrat que ja ha configurat anteriorment l'objecte del judici i amb això els fets objectius de prova, a qui també correspon valorar la impossibilitat de l'ajornament que exigeixi la pràctica anticipada i, en definitiva, resoldre sobre les al·legacions eventuais d'il·licitud probatòria.

2

Constitució del tribunal del jurat

El tribunal del jurat no constitueix, i aquesta és una de les seves notes més definitòries, un òrgan jurisdiccional permanent, cosa que sempre va exigir l'assenyalament del període durant el qual el que hi ha constituït ha de conèixer. D'aquesta manera les causes a conèixer es determinaven en funció de dues dades: el temps per al qual s'havia format el tribunal i el partit judicial de procedència de les causes.

El primer criteri ha estat substituït en la Llei per la formació d'un jurat per a cada causa, amb la qual cosa s'ha accentuat la nota de temporalitat de l'òrgan judicial. Divereses raons aconsellen aquesta solució. La primera que, almenys, al començament de la reinstauració de la institució, no es faci recaure sobre uns quants jurats la càrrega d'examinar totes les causes a enjudiciar en un període, i es reparteixi aquest tasca entre més ciutadans. La segona que, de la manera proposada, es contribueixi, per l'efecte de més rotació en l'exercici de la funció, a assolir un dels efectes més beneficiosos de la institució: que l'experiència de l'exercici de la funció de jutjar actuï com a escola de ciutadania per al màxim nombre possible de ciutadans.

Mantenir una disposició que fixi els períodes de sessions ha perdut avui el seu caràcter necessari. Tanmateix, manté no solament un efecte simbòlic, en recordar la transitorietat de la funció judicial en el ciutadà, sinó que esdevé una pauta d'organització d'assenyalaments. De conformitat amb aquesta es pot efectuar el sorteig amb temps suficient per a un determinat període en un sol acte. Alhora, res no impedeix, en conformar-se jurats per a cada causa, que la seva naturalesa i circumstàncies aconsellin un sorteig preconstituent del tribunal en una data que ha d'assenyalar prudentment el magistrat president.

No té menys transcendència la segona opció adoptada en la Llei en relació amb l'origen dels candidats a jurat. El veïnatge ha estat històricament una de les notes essencials dels cridats a jutjar com a jurats. Per això aquests han de ser, si no de la localitat o del partit judicial, almenys de la província en el territori de la qual ha tingut lloc el fet.

La prudència aconsella l'obertura de terminis fins on sigui possible que permetin la comunicació anticipada de qualsevol causa que pugui implicar el defecte del nombre

de jurats hàbils el dia assenyalat per al judici. Hi respon la Llei amb l'absència de preclusions rígides i l'anticipació en la formació de llistes de candidats a jurat, així com amb la previsió de la reiteració de sortejos abans del dia esmentat.

La Llei preveu la possible recusació per les parts presents al començament de les sessions. El fonament de la recusació admesa, fins i tot sense al·legació de causa per part del recusant, no és altre que aconseguir, no ja la imparcialitat dels cridats a jutjar, sinó que aquesta imparcialitat es presenti com a real davant els que acudeixen a instar la justícia. Però aquest ideal, que exigiria la inexistència de límits en la recusació, s'ha de conciliar amb les exigències que la institució no es vegi frustrada en el seu funcionament efectiu.

3

El debat

Encara que la Llei gairebé només es limita a una remissió a les normes comunes, seria un error oblidar que precisament en la direcció del debat del judici oral es troba una de les claus essencials de l'èxit o fracàs de la institució. Si fracassés, potser seria tan imputable a la falta d'entert del jutge tècnic en la preparació del judici que li encomana la Llei, com al ciutadà no professional que no té l'aptitud necessària per a l'exercici de la funció que aquella li assigna.

La brevetat de la remissió en aquest apartat es permet perquè abans, com s'ha exposat, la Llei s'ha preocupat de resoldre aspectes essencials. D'una banda, la minuciosa precisió del «thema probandi», referència rígida i intel·ligible que ha de guiar inexorablement el que pugui passar en el judici oral. Aquella determinació de l'objecte del judici, precisament articulada de la forma com s'ha d'examinar la prova per a l'emissió del veredictes, i en un llenguatge intel·ligible per al ciutadà no professional, es presenta en la Llei com a preferible a les experiències d'il·lustració al jurat mitjançant notes o relacions.

D'altra banda, l'exclusió de la presència, fins i tot física, del sumari en el judici oral evita confusions indesitjables de fonts cognoscitives atenedibles, i contribueix així a orientar sobre l'abast i la finalitat de la pràctica probatòria que s'ha de dur a terme en el debat.

L'oralitat, immediació i publicitat en la prova que ha de derogar la presumpció d'innocència porta la Llei a incidir en una de les qüestions que més polèmica ha suscitat, que és el valor probatori donat a les diligències sumariales o prèvies al judici i que es veta en el text d'aquest.

Un aspecte que mereix especial consideració és la participació del jurat en l'activitat probatòria. De la mateixa manera que la nostra Llei d'enjudiciament criminal ha optat per una transacció entre el principi d'aportació de la part i el d'investigació d'ofici, i autoritza el tribunal a contribuir a la producció de mitjans de prova en el judici oral, aquesta possibilitat es trasllada al jurat, que és precisament qui té ara la responsabilitat de la valoració probatòria sobre la veracitat de la imputació.

4

La dissolució del jurat

La dissolució del jurat constitueix, sens dubte, una de les novetats que criden més l'atenció respecte de la nostra experiència històrica. La proclamació constitucional del dret fonamental a la presumpció d'innocència no podia deixar de projectar la seva influència en la Llei projectada. Una influència que és tributària en bona part del model en què va sorgir aquella garantia constitucional.

Com a antecedent en el dret comparat, es pot esmentar la previsió de les regles federals per al procediment

criminal als Estats Units d'Amèrica que permeten instar la dissolució del jurat un cop acabada la prova de les dues parts, si la prova és insuficient per sostenir la convicció pel delictes o delictes esmentats.

Sens dubte, l'abast i els efectes del dret que garanteix l'article 24.2 de la nostra Constitució són discutibles i discutits. La Llei parteix de dues premisses: a) la distinció en el contingut de la garantia d'un aspecte objectiu concenent a l'existència d'una verdadera prova, i un altre, de subjectiu, referit al moment de la seva valoració; i b) la distribució de funcions entre el magistrat i els jurats, atribuïnt al primer el control de la dimensió objectiva com a qüestió jurídica.

Aquest control es resol a la Llei en consideracions sobre la licitud o observança de garanties en la producció probatòria. I també en l'apreciació objectiva sobre l'existència d'elements incriminadors. No tant en la suficiència per justificar la condemna. Aquesta també forma part del contingut del dret fonamental però exigeix ja la tasca de valoració del mitjà de prova, cosa que correspon al jurat.

En definitiva, el criteri que separa la valoració de l'existència de prova respecte de la seva suficiència pot ser l'imperant en la jurisprudència de l'àmbit cultural del qual és oriünda la garantia: no hi ha prova, ni tan sols en la interpretació de la prova practicada més favorable a les tesis de l'acusació, si aquesta ha de ser rebutjada.

Limitada l'atribució del magistrat a un aspecte tan evident, no resulta extemporània al final del debat. És cert que abans el jutge ja haurà valorat l'existència d'indícis que van justificar l'obertura del judici oral, per la qual cosa es pot caure en l'error de creure que ja s'ha assolit la mínima activitat probatòria, lícita i de càrrec. Aquesta tesi desconexaria que fins al judici oral no hi ha prova verdadera, que la valoració de la seva existència com a tal correspon a l'òrgan del judici i, el més important, que en el judici, en la seva totalitat, es pot posar de manifest la seva il·legalitat o l'absoluta falta de força incriminatòria dels mitjans de prova de què es va disposar.

L'experiència històrica també aconsella aquesta mesura, ja que dona notícia d'un dels retrets més generalitzats respecte al funcionament del jurat: l'emissió de veredictes sorprenents. Una vegada més la Llei diposita un alt grau de confiança en la magistratura com a garantia del bon funcionament de la institució.

V

EL VEREDICTE

1

L'objecte

Alonso Martínez va entendre que estendre la competència al «nomen iuris» del delictes era una manifestació de la confusió entre el fet i el dret i, encara més, suposava la invasió per part del jurat de facultats del legislador. Ni això últim sembla fàcilment compatible, ni l'escissió entre el que és històric i el que és normatiu en l'enjudiciament és fàcil. D'altra banda, ha estat constant el retret per l'absència de motivació envers sistemes organitzatius del jurat que admeten l'emissió de veredictes només per ciutadans.

La Llei intenta donar una resposta prudent a una i altra objecció. D'altra banda, perquè el fet no es considera concebible des d'una perspectiva naturalista reduccionista, sinó, precisament i exclusivament, com a jurídicament rellevant. Un fet, en una selecció concreta de la seva proteica accidentalitat, es declara provat només quan jurídicament constitueix un delictes.

Privar el jurat de la presa en consideració d'aquest vincle inescindible entre la configuració de la dada històrica i la seva conseqüència normativa és, d'una banda,

inútil, ja que el debat l'ha advertit de la conseqüència de la seva decisió sobre la veritat proclamada i no pot ometre en la seva decisió la referència de les conseqüències del seu veredictes pretesament només fàctic.

Però, a més, amb aquesta escissió es reproduiria una de les causes de més retret al tribunal del jurat en la nostra experiència. La difícil articulació de les qüestions, amb exclusió dels aspectes proscriu de tècnica jurídica, va produir constants debats sobre la correcció dels veredictes i les sentències.

També era necessari optar entre el sistema de resposta única o articulació seqüencial. Aquella fórmula s'acomoda més a una concepció aliena al de plena vigència i supremacia del principi de legalitat. Allà on el jurat, des de la irresponsabilitat, pot substituir el criteri genèric i apriorístic del legislador per la seva concepció en el cas concret, el veredictes apodíctic no necessita ni articulació ni motivació.

En el nostre sistema el jurat s'ha de subjectar inexorablement al mandat del legislador. I aquesta adequació només és possible de controlar en la mesura que el veredictes exterioritza el curs argumental que el va motivar.

I a això tendeix la Llei:

a) Confirmar al magistrat l'articulació racional dels fets a proclamar com a provats en una seqüència lògica.

b) Reclamar com a criteri la inequívocitat necessària de la qüestió.

c) Permetre al jurat una flexibilitat, que, sense abdicar de la resposta obligada a la qüestió que li és formulada, pugui introduir les matisacions o complements que permetin adequar el veredictes a la seva consciència en l'examen del fet. Això, a més, aconseguiria evitar previsibles veredictes sorprenents d'inculpabilitat a què portaria la rigidesa en l'exigència de resposta que situés el jurat en insuportables incomoditats per expressar la seva opinió. D'aquesta manera s'eludeix el catàleg de preguntes a contestar amb monosíl·labs, perquè aquest no pot recollir l'opinió total del jurat, però s'evita el sistema ja rebutjat per una doctrina qualificada de conferir-li la càrrega de la redacció del fet provat.

d) Exigir al jurat que la seva capacitat demostrada per decidir-se per una versió o l'altra arribi al grau necessari per a l'exposició dels seus motius. És cert, però, que l'exposició del que es considera provat explícita l'argumentació de la conclusió de culpabilitat o inculpabilitat. Però avui, l'exigència constitucional de motivació no se satisfà amb això. També és necessària la motivació d'aquests arguments. I per descomptat és possible si es considera que de cap manera requereix un artífici especial i el jurat té en tot cas la possibilitat d'instar l'assessorament necessari.

e) Afegir a aquest contingut el pronunciament sobre la valoració que el fet mereix en funció de la seva tipificació legal. Per a aquest pronunciament, la dificultat no consisteix tant en una tasca de qualificació tècnica del fet, com a optar entre les diverses versions d'aquest. Una vegada més la prudència i el bon criteri del magistrat constitueixen una garantia de l'èxit del model.

f) La conformació de l'objecte del veredictes no pot prescindir de la consideració de l'objecte del procés com a vinculat a les al·legacions de totes les parts, als interessos de la defensa i de l'acusació i, també, al seu dret a participar en la redacció definitiva mitjançant l'audiència oportuna.

2

Instruccions

En aquestes radica una altra de les condicions de l'èxit o fracàs de l'enjudiciament per part del jurat. Però la seva justificació, que és suplir les deficiències que es puguin

derivar del desconeixement tècnic de la Llei, impedeix que es puguin estendre a aspectes en què els jurats han d'actuar i poden actuar amb espontaneïtat.

Per això es considera adequat suprimir entre els seus continguts un la inclusió del qual va determinar una gran polèmica en la nostra passada experiència històrica: el resum de la prova practicada.

Tanmateix l'assessorament tècnic no pot prescindir de l'advertiment de no atendre les activitats probatòries que tinguin defectes legals que obliguin a rebutjar-les. En la mesura que les instruccions tenen una transcendència consubstancial en la determinació del veredictes, sembla oportú que se sotmetin al control de les parts perquè aquestes se'n convencin de la imparcialitat i, si no, disposin de l'oportunitat de combatre la infracció.

Necessitat d'instrucció i espontaneïtat del jurat són objectius que es poden destorbar i que fan necessària la seva conciliació. Així, encara que el jurat s'ha de reunir per deliberar sense interferències mediatitzadores, no s'ha volgut prescindir de la disponibilitat d'accés permanent a l'assessorament que, lliurement, vulguin exigir.

Una consideració especial mereix la possibilitat que es permet a la Llei perquè, fins i tot sense que hi hagi la petició dels jurats, el magistrat pugui impartir les instruccions que tendeixen a evitar una prolongació innecessària de la deliberació. Es tracta d'evitar que la inexperiència dels deliberants, unida a la seva reticència a instar la instrucció, produeixi una dilació injustificada en l'emissió del veredictes que afectaria el prestigi de la institució.

3

Deliberació i votació

El secret de la deliberació no ha d'impedir la imprescindible responsabilitat dels jurats. Per això la votació s'imposa nominal, cosa que permet identificar l'abstenció que prohibeix la Llei.

Sens dubte la regla de decisió que n'exigeix la unanimitat perquè considera produït el veredictes es presenta com la més adequada per compel·lir els jurats a un debat més ric. Tanmateix aquesta regla porta implícit un risc de fracàs elevadíssim si no s'assoleix aquesta unanimitat. Una transacció adequada entre els objectius d'una deliberació indirectament orientada a la votació des del seu inici, per la formació de majories simples fàcils, i l'evitació d'excésives dissolucions del jurat, que puguin ser motivades per la simple i injustificable obstinació d'un o pocs jurats, ha aconsellat, almenys al començament del funcionament de la institució, una regla de decisió menys exigent.

Per al funcionament adequat de la institució la Llei rebutja la possibilitat, històricament admesa, de devolució del veredictes per discrepància en el sentit d'aquest. Però això no ha d'impedir que la presència en aquest de defectes, dels que donarien lloc a la seva revocació per via de recurs atesa la seva oposició a la Llei, es pugui esmenar mitjançant la intervenció del magistrat, amb presència de les parts, per fer presents els defectes i indicar al jurat el que és necessari per esmenar-los.

VI

SENTÈNCIA

La vinculació del magistrat pel veredictes es reflecteix en la recepció que se n'ha de fer en la sentència i en el sentit absolutori o condemnatòri de la decisió. El magistrat, vinculat també pel títol jurídic de la condemna, ha de procedir a la qualificació necessària per determinar el grau d'execució, participació del condemnat i sobre si són procedents o no les circumstàncies modificatives de la responsabilitat i, en conseqüència, a la concreció de la pena aplicable.

S'ha de ressaltar que la preocupació en la Llei per la motivació de la resolució també porta a exigir al magistrat que, amb independència de la motivació que els jurats facin de la valoració de la prova existent, motivi per què va considerar que existia la prova esmentada sobre la qual va autoritzar el veredictes. D'aquesta manera la Llei pretén obstar les crítiques suscitades respecte a la fórmula de separació del col·legi decisor, tant pel que fa a la inescindibilitat del fet i del dret com pel que fa a la suposada irresponsabilitat per falta de motivació en el veredictes i la sentència, que, com es diu, haurien de ser inherents al sistema esmentat.

VII

MODIFICACIONS DE COSSOS LEGALS I ESPECIALITATS PROCESSALS

1

Règim de l'avantjudici

L'article 410 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, disciplina l'avantjudici com un tràmit precedent per tal d'exigir responsabilitat penal a jutges o magistrats, d'acord amb el règim que preveuen els articles 757 a 778 de la Llei d'enjudiciament criminal. Tanmateix, el legislador ha volgut substituir l'avantjudici esmentat en les causes per delictes comesos per jutges, magistrats o fiscals, atribuïdes al coneixement del tribunal jurat, per una especialitat que faculta el jutge d'instrucció per practicar les actuacions de comprovació necessàries i resoldre sobre la procedència de la imputació.

2

Modificació de la Llei orgànica del poder judicial

Els criteris que conté la Llei recullen substancialment els principis que l'article 83.2 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, remetia a la futura Llei del jurat, per la qual cosa, una vegada aprovada la regulació completa d'aquesta institució, la previsió és innecessària. Atès que la doctrina constitucional ha estat exigint un text normatiu unitari per al desplegament de l'article 122.1 de la Constitució, s'ha procedit a modificar el precepte esmentat de la Llei orgànica del poder judicial, en la mesura que aquesta Llei afecta les competències i funcions dels òrgans jurisdiccional, i a l'article 83.2 estableix la referència obligada a la Llei orgànica del tribunal del jurat.

3

El Ministeri Fiscal en la fase d'instrucció

Si bé ha de correspondre al jutge la realització dels actes sumarials, les peculiaritats que han de presidir el procediment davant el jurat i l'oportunitat que es consolidi el principi acusatori, fan necessària la potenciació de les atribucions del Ministeri Fiscal. D'aquesta manera, la incoació i la seva adaptació al nou procediment, així com la constitució del Ministeri Fiscal juntament amb el jutge instructor i la immediata posada en coneixement de la imputació, en els termes que preveuen els articles 24 i 25 de la Llei, també tenen el seu marc processal mitjançant la incorporació de sengles previsions a l'article 309, per al procediment ordinari, i als articles 780 i 789.3 de la Llei d'enjudiciament criminal, per a l'abreujat.

D'altra banda, és coherent, amb la remissió de l'article 36 de la Llei als articles 668 a 677 de la Llei d'enjudiciament criminal per a la tramitació d'incidents pel plantejament de qüestions prèvies, afegir a l'article 678 d'aquesta l'exclusió de la possibilitat –en els procedi-

ments davant el jurat— de reproduir en el judici oral les qüestions desestimades. La mateixa coherència es predica de la substitució del recurs procedent contra la interlocutòria que resol la declinatòria o l'admissió de les excepcions de l'article 666 de la Llei d'enjudiciament criminal, que introdueix el d'apel·lació, en congruència amb la possibilitat de recórrer prevista contra les sentències de l'audiència provincial.

4

Mesures cautelars

La introducció d'un nou article 504 bis 2 a la Llei d'enjudiciament criminal, respecte a l'adopció de mesures cautelars de privació o restricció de la llibertat, incorpora una audiència necessària del Ministeri Fiscal, les parts i l'imputat assistit d'un lletrat, inspirada en el principi acusatori, i suprimeix l'exigència de ratificació de l'ordre de detenció. D'aquesta manera, la limitació de la iniciativa judicial s'equilibra amb la instauració dels beneficis del contradictori, sense perjudici del caràcter reformable de les mesures adoptades durant tot el curs de la causa.

5

Recursos d'apel·lació i cassació

El nou llibre V de la Llei d'enjudiciament criminal, denominat «Dels recursos d'apel·lació, cassació i revisió», està encaminat a estendre l'apel·lació contra actuacions i sentències derivades del procediment davant el tribunal del jurat, així com per a determinades resolucions del penal ordinari en els supòsits de l'article 676 de la norma processal. La nova apel·lació aspira a omplir el dret al «doble examen», o «doble instància», en la mesura que el seu règim compleix suficientment l'exigència que tant la decisió condemnatòria com la pena imposada siguin sotmeses a un tribunal superior, en funció del caràcter especial del procediment davant el jurat, i sense perjudici de la funció pròpia que ha de desenvolupar, respecte de tots els delictes, el recurs de cassació.

Per això, la Llei adequa els motius d'impugnació previstos a aquest caràcter especialíssim del procediment i atribueix la competència resolutiva a les sales civils i penals dels tribunals superiors de justícia, la qual cosa, a banda dels ajustaments necessaris en mitjans personals, respon a una ja antiga aspiració en la delimitació competencial per conèixer de l'apel·lació.

CAPÍTOL I

Disposicions generals**Article 1. Competència del tribunal del jurat.**

1. El tribunal del jurat, com a institució per a la participació dels ciutadans en l'Administració de justícia, té competència per a l'enjudiciament dels delictes que aquesta Llei o altres atribueixen al seu coneixement i decisió respecte dels continguts en les rúbriques següents:

- a) Delictes contra la vida humana.
- b) Delictes comesos pels funcionaris públics en l'exercici dels seus càrrecs.
- c) Delictes contra l'honor.
- d) Delictes d'omissió del deure d'auxili.
- e) Delictes contra la intimitat i el domicili.
- f) Delictes contra la llibertat.
- g) Delictes contra el medi ambient.

2. Dins de l'àmbit d'enjudiciament previst a l'apartat anterior, el tribunal del jurat és competent per al coneixement

i la decisió de les causes pels delictes tipificats en els preceptes del Codi penal següents:

- a) Articles 405 a 410, tots dos inclosos (homicidi i infanticidi).
- b) Articles 362 a 366, tots dos inclosos (infidelitat en la custòdia de presos i infidelitat en la custòdia de documents).
- c) Articles 385 a 396, tots dos inclosos (suborn i malversació de cabals públics).
- d) Articles 400 a 404 bis c), tots dos inclosos (fraus i exaccions il·legals, negociacions prohibides a funcionaris i tràfic d'influències).
- e) Article 489 ter (omissió del deure d'auxili).
- f) Articles 490 a 492 bis, tots dos inclosos (violació de domicili).
- g) Article 493 (amenaces).
- h) Articles 553 bis a) a 553 bis c), tots dos inclosos (delictes mediambientals).

3. El judici del jurat s'ha de celebrar només en l'àmbit de l'audiència provincial i, si s'escau, dels tribunals a què correspongui per raó de la capacitat de l'acusat. En tot cas queden exclosos de la competència del jurat els delictes l'enjudiciament del qual estigui atribuït a l'Audiència Nacional.

Article 2. Composició del tribunal del jurat.

1. El tribunal del jurat es compon de nou jurats i un magistrat integrant de l'audiència provincial, que el presideix.

Si, per raó de la capacitat de l'acusat, el judici del jurat s'ha de celebrar en l'àmbit del Tribunal Suprem o d'un tribunal superior de justícia, el magistrat president del tribunal del jurat ha de ser el president de la Sala o Secció Penal del Tribunal Suprem o el president del Tribunal Superior de Justícia o el magistrat de la Sala Civil i Penal en què aquests deleguin, respectivament.

2. Al judici del jurat han d'assistir, a més, dos jurats suplents, als quals és aplicable el que preveuen els articles 6 i 7.

Article 3. Funció dels jurats.

1. Els jurats han d'emetre veredictes en què declarin provat o no provat el fet justiciable que el magistrat president hagi determinat com a tal, així com els altres fets que decideixin incloure en el seu veredictes i que no n'impliquin cap variació substancial.

2. També han de proclamar la culpabilitat o inculpabilitat de cada acusat per la seva participació en el fet o fets delictius respecte dels quals el magistrat president hagi admès acusació.

3. Els jurats en l'exercici de les seves funcions actuen d'acord amb els principis d'independència, responsabilitat i submissió a la Llei, als quals es refereix l'article 117 de la Constitució per als membres del poder judicial.

4. Els jurats que en l'exercici de la seva funció es considerin inquietats o pertorbats en la seva independència, en els termes de l'article 14 de la Llei orgànica del poder judicial, es poden adreçar a la Sala de Govern del corresponent Tribunal Superior de Justícia als efectes que s'hi preveuen.

Article 4. Funció del magistrat president.

El magistrat president, a més d'altres funcions que li atribueix aquesta Llei, ha de dictar sentència en la qual reculli el veredictes del jurat i imposa, si s'escau, la pena i mesura de seguretat que correspongui.

També ha de resoldre, si s'escau, sobre la responsabilitat civil del penat o de tercers respecte dels quals s'hagi efectuat una reclamació.

Article 5. *Determinació de la competència del tribunal del jurat.*

1. La determinació de la competència del tribunal del jurat es fa atenent la pena en abstracte que correspongui al presumpte fet delictiu, sigui quina sigui la participació o el grau d'execució atribuït a l'acusat. No obstant això, en el supòsit de l'article 1.1.a) només és competent si el delicte s'ha consumat.

2. La competència del tribunal del jurat s'estén a l'enjudiciament dels delictes connexos, sempre que la connexió tingui l'origen en algun dels supòsits següents: a) Que dues o més persones reunides cometin simultàniament els diferents delictes; b) que dues o més persones cometin més d'un delicte en diferents llocs o temps, si ha precedit un concert per a això; c) que algun dels delictes s'hagi comès per perpetrar-ne d'altres, facilitar-ne l'execució o procurar-ne la impunitat.

No obstant això, i sense perjudici del que preveu l'article 1 d'aquesta Llei, no es pot enjudiciar per connexitat el delicte de prevaricació ni els delictes connexos l'enjudiciament dels quals es pugui efectuar separatament.

3. Quan un sol fet pugui constituir dos o més delictes és competent el tribunal del jurat per al seu enjudiciament si algun d'aquests és dels atribuïts al seu coneixement.

Així mateix, quan diverses accions i omissions constitueixin un delicte continuat, és competent el tribunal del jurat si aquest és dels atribuïts al seu coneixement.

4. La competència territorial del tribunal del jurat s'ha d'ajustar a les normes generals.

CAPÍTOL II

Els jurats

SECCIÓ 1a DISPOSICIONS GENERALS

Article 6. *Dret i deure de jurat.*

La funció de jurat és un dret que poden exercir els ciutadans en els quals no concorri cap motiu que ho impedeixi i el seu exercici un deure per als que no estiguin incursos en cap causa d'incompatibilitat o prohibició ni se'n puguin excusar d'acord amb aquesta Llei.

Article 7. *Retribució i efectes laborals i funcionaris de l'exercici de la funció de jurat.*

1. L'exercici de les funcions de jurat s'ha de retribuir i indemnitzar en la forma i quantia que es determinin per reglament.

2. L'exercici de la funció de jurat, als efectes de l'ordenament laboral i funcional, té la consideració de compliment d'un deure inexcusable de caràcter públic i personal.

SECCIÓ 2a REQUISITS, INCAPACITATS, INCOMPATIBILITATS, PROHIBICIONS I EXCUSES

Article 8. *Requisits per ser jurat.*

Són requisits per ser jurat:

1. Ser espanyol major d'edat.
2. Estar en el ple exercici dels drets polítics.
3. Saber llegir i escriure.
4. Ser veí, en el moment de la designació, de qualsevol dels municipis de la província en què s'hagi comès el delicte.
5. No estar afectat per cap discapacitat física o psíquica que impedeixi l'exercici de la funció de jurat.

Article 9. *Falta de capacitat per ser jurat.*

Estan incapacitats per ser jurat:

1. Els condemnats per delicte dolós, que no hagin obtingut la rehabilitació.
2. Els processats i els acusats respecte dels quals s'hagi acordat l'obertura de judici oral i els que estiguin patint detenció, presó provisional o complint una pena per delicte.
3. Els suspesos, en un procediment penal, de la seva ocupació o càrrec públic, mentre duri aquesta suspensió.

Article 10. *Incompatibilitat per ser jurat.*

Són incompatibles per a l'exercici de la funció de jurat:

1. El rei i els altres membres de la família reial espanyola inclosos en el Registre Civil que regula el Reial decret 2917/1981, de 27 de novembre, així com els seus cònjuges.

2. El president del Govern, els vicepresidents, ministres, secretaris d'estat, subsecretaris, directors generals i càrrecs assimilats. El director i els delegats provincials de l'Oficina del Cens Electoral. El governador i el subgovernador del Banc d'Espanya.

3. Els presidents de les comunitats autònomes, els components dels consells de govern, viceconsellers, directors generals i càrrecs assimilats d'aquelles.

4. Els diputats i senadors de les Corts Generals, els diputats del Parlament Europeu, els membres de les assemblees legislatives de les comunitats autònomes i els membres electes de les corporacions locals.

5. El president i els magistrats del Tribunal Constitucional. El president i els membres del Consell General del Poder Judicial i el fiscal general de l'Estat. El president i els membres del Tribunal de Comptes i del Consell d'Estat, i dels òrgans i institucions de naturalesa anàloga de les comunitats autònomes.

6. El defensor del poble i els seus adjunts, així com els càrrecs similars de les comunitats autònomes.

7. Els membres en actiu de la carrera judicial i fiscal, dels cossos de secretaris judicials, metges forenses, oficials, auxiliars i agents i la resta de personal al servei de l'Administració de justícia, així com els membres en actiu de les unitats orgàniques de policia judicial i els agents de l'Administració de justícia. Els membres del cos jurídic militar de la defensa i els auxiliars de la jurisdicció i Fiscalia Militar, en actiu.

8. Els delegats del Govern a les comunitats autònomes, a les illes i a Ceuta i Melilla, així com els governadors civils.

9. Els lletrats en actiu al servei dels òrgans constitucionals i de les administracions públiques o de qualssevol tribunals, i els advocats i procuradors en exercici. Els catedràtics i professors titulars d'universitats de disciplines jurídiques o de medicina legal.

10. Els membres en actiu de les forces i cossos de seguretat.

11. Els funcionaris d'institucions penitenciàries.

12. Els caps de missió diplomàtica acreditats a l'estranger, els caps de les oficines consulars i els caps de representacions permanents davant organitzacions internacionals.

Article 11. *Prohibició per ser jurat.*

Ningú no pot formar part com a jurat del tribunal que conegui d'una causa en què:

1. Sigui acusador particular o privat, actor civil, acusat o tercer responsable civil.
2. Mantingui amb qui sigui part alguna de les relacions a què es refereix l'article 219, als apartats 1 al 8, de la

Llei orgànica del poder judicial que determinen el deure d'abstenció dels jutges i magistrats.

3. Tingui amb el magistrat president del tribunal, membre del Ministeri Fiscal o secretari judicial que intervingui en la causa o amb els advocats o procuradors el vincle de parentiu relació a què es refereixen els apartats 1, 2, 3, 4, 7, 8 i 11 de l'article 219 de la Llei orgànica del poder judicial.

4. Hagi intervingut en la causa com a testimoni, perit, fiador o intèrpret.

5. Tingui interès, directe o indirecte, en la causa.

Article 12. *Excusa per actuar com a jurat.*

Es poden excusar d'actuar com a jurat:

1. Els més grans de seixanta-cinc anys.

2. Els que hagin exercit efectivament funcions de jurat dins els quatre anys precedents al dia de la nova designació.

3. Els que pateixin un trastorn greu per raó de les càrregues familiars.

4. Els que facin un treball d'interès general rellevant, la substitució dels quals originaria importants perjudicis.

5. Els que tinguin la residència a l'estranger.

6. Els militars professionals en actiu quan concorrin raons de servei.

7. Els que al·leguin i acreditin suficientment qualsevol altra causa que els dificulti de manera greu l'exercici de la funció de jurat.

SECCIÓ 3a DESIGNACIÓ DELS JURATS

Article 13. *Llistes de candidats a jurats.*

1. Les delegacions provincials de l'Oficina del Cens Electoral han d'efectuar un sorteig per cada província, dins els quinze últims dies del mes de setembre dels anys parells, a fi d'establir la llista biennal de candidats a jurats.

A aquest efecte, els presidents de les audiències provincials, amb una antelació mínima de tres dies a la data prevista per al sorteig, han de determinar i comunicar al delegat d'aquella Oficina el nombre de candidats a jurats que considerin necessari obtenir per sorteig dins la província. Aquest nombre es calcula multiplicant per 50 el nombre de causes que es prevegi que ha de conèixer el tribunal del jurat, en estimació feta atenent les enjudiciades en anys anteriors a la província respectiva, més el possible increment.

2. Els candidats a jurats a obtenir per sorteig s'extreuen de la llista del cens electoral vigent en la data del sorteig, ordenada per municipis, enumerada, dins d'aquests, alfabèticament i numerada correlativament dins el conjunt de la província. Aquesta llista s'ha de remetre per a la seva exposició anticipada durant set dies en els respectius ajuntaments.

El sorteig, que s'ha de celebrar en sessió pública prèviament anunciada en un local habilitat a aquest efecte per l'audiència provincial corresponent, s'ha de fer en la forma que es determini per reglament.

3. Dins els set dies següents a la celebració del sorteig, qualsevol ciutadà pot formular, davant l'audiència provincial, una reclamació contra l'acte de sorteig.

L'audiència, constituïda pel president i el magistrat més antic i més nou dels destinats al tribunal, i actuant com a secretari el del tribunal o, si s'escau, el de la secció primera, ha de procedir a demanar un informe al delegat provincial de l'Oficina del Cens Electoral i practicar les diligències que consideri pertinents.

Abans del quinze d'octubre, ha de resoldre per resolució motivada no susceptible de recurs, i comunicar el que s'hagi decidit a la delegació provincial de l'oficina del cens electoral perquè, si així ho resol, reiteri el sorteig.

4. La delegació provincial de l'Oficina del Cens Electoral ha d'enviar la llista dels candidats a jurats a l'audiència provincial respectiva, la qual l'ha de remetre als ajuntaments i al butlletí oficial de la província corresponent, per a la seva exposició o publicació adequada, respectivament, durant els quinze últims dies del dit mes d'octubre. Igualment, en aquest termini, el secretari de l'audiència provincial ha de procedir, mitjançant un ofici remès per correu, a notificar a cada candidat a jurat la seva inclusió en la llista esmentada, al mateix temps que se li ha de lliurar la pertinent documentació en què s'indiquin les causes d'incapacitat, incompatibilitat i excusa, i el procediment per a la seva al·legació.

Article 14. *Reclamacions contra la inclusió en les llistes.*

1. Durant els quinze primers dies del mes de novembre, els candidats a jurats, si entenen que concorre en ells la falta de requisits que estableix l'article 8, o una causa d'incapacitat, incompatibilitat o excusa, poden formular una reclamació davant el jutge degà dels de primera instància i instrucció del partit judicial al qual correspongui el municipi del seu veïnatge als efectes de la seva exclusió de la llista.

També pot formular aquesta reclamació qualsevol ciutadà que entengui que algun dels candidats a jurats no té els requisits o la capacitat o incorre en les causes d'incapacitat a què es refereixen els articles 8, 9 i 10 d'aquesta Llei.

2. Un cop culminat el període d'exposició, els secretaris dels ajuntaments han de remetre al jutge degà dels del partit judicial una relació de les persones que, incloses en la llista de candidats a jurats, puguin estar incurses, en aquesta data, en la falta de requisits o en causa d'incapacitat o incompatibilitat a què es refereixen els articles 8, 9 i 10 d'aquesta Llei.

Article 15. *Resolució de les reclamacions.*

El jutge degà ha de traslladar la reclamació o l'advertiment, si s'escau, a l'interessat no reclamant, pel termini de tres dies. Ha de practicar les diligències informatives que li proposin i les que consideri imprescindibles i dictar una resolució motivada sobre cadascuna de les reclamacions o advertiments efectuats abans del dia 30 del mateix mes de novembre.

Si algun és estimat, ha de manar fer les rectificacions o exclusions que correspongui, ha de comunicar la seva resolució a la delegació provincial de l'Oficina del Cens Electoral i l'ha de notificar a l'interessat. Contra aquesta resolució no es pot interposar cap recurs.

Article 16. *Comunicació i rectificació de les llistes definitives.*

1. Ultimada la llista definitiva per cada província, la delegació provincial de l'Oficina del Cens Electoral l'ha d'enviar al president de l'audiència provincial respectiva, el qual n'ha de remetre una còpia al president del Tribunal Superior de Justícia corresponent i al president de la Sala Penal del Tribunal Suprem. Així mateix, n'ha de remetre una còpia als ajuntaments de la respectiva província per a la seva exposició durant els dos anys de vigència de la llista.

2. Els inclosos en la llista de candidats a jurats poden ser convocats a formar part del tribunal del jurat durant dos anys a comptar de l'u de gener següent. A aquest efecte, tenen l'obligació de comunicar a l'audiència provincial qualsevol canvi de domicili o circumstància que influeixi en els requisits, en la seva capacitat o determini incompatibilitat per intervenir com a jurat.

3. Així mateix, qualsevol ciutadà pot comunicar a l'audiència provincial les causes d'incapacitat o incompatibilitat.

tibilitat en què, durant el període esmentat, pugui incórrer el candidat a jurat. També l'alcalde de l'ajuntament respectiu ha de comunicar aquesta incidència, si n'hi ha constància.

4. L'audiència provincial, amb la composició que preveu l'apartat 3 de l'article 13, ha de practicar les diligències informatives que consideri oportunes i, després d'escoltar, si s'escau, l'interessat no reclamant, ha de resoldre motivadament, sense que contra la resolució es pugui interposar cap recurs, i ho ha de notificar a l'interessat i efectuar, si s'escau, l'exclusió oportuna en la llista de candidats a jurats.

Article 17. *Alardos de causes i períodes de sessions.*

Les audiències provincials, i, si s'escau, les sales civil i penal dels tribunals superiors de justícia i la Sala Segona del Tribunal Suprem, han d'efectuar, abans del quarantè dia anterior al període de sessions corresponent, un alardo de les causes assenyalades per a judici oral, en què hagin d'intervenir jurats.

A aquest efecte, els períodes de sessions són: 1) de l'1 de gener al 20 de març; 2) del 21 de març al 10 de juny; 3) de l'11 de juny al 30 de setembre, i 4) de l'1 d'octubre al 31 de desembre.

Article 18. *Sortejos de jurats per a cada causa.*

Amb una anticipació d'almenys trenta dies al dia assenyalat per a la primera vista de judici oral, després d'haver citat el Ministeri Fiscal i els representants de les parts, el magistrat que, de conformitat amb les normes de repartiment, hagi de presidir el tribunal del jurat, ha de disposar que el secretari, en audiència pública, faci el sorteig, d'entre els candidats a jurats de la llista de la província corresponent, de 36 jurats per cada causa assenyalada en el període de sessions següent. El sorteig no es pot suspendre per la inassistència de qualsevol de les representacions esmentades.

Article 19. *Citació dels jurats designats.*

1. El secretari del tribunal ha d'ordenar el que sigui necessari per a la notificació als jurats de la seva designació i per a la citació a fi que compareguin el dia assenyalat per a la vista del judici oral en el lloc en què s'hagi de celebrar.

2. La cèdula de citació ha de contenir un qüestionari, en el qual s'han d'especificar les eventuais faltes de requisits, causes d'incapacitat, incompatibilitat o prohibició que els jurats estan obligats a manifestar, així com els supòsits d'excusa que aquells puguin al·legar.

3. A la cèdula s'ha d'adjuntar la informació necessària per als designats sobre la funció constitucional que estan cridats a complir, els drets i deures que hi són inherents i la retribució que els correspongui.

4. Aquest qüestionari s'ha de tornar per correu amb franqueig oficial dins els cinc dies hàbils al de la seva recepció.

Article 20. *Excusa o advertiment d'incapacitat, incompatibilitat o prohibició.*

Dins els cinc dies següents a la recepció de la notificació, els designats poden presentar excusa o han d'advertir de la falta de requisits, causa d'incapacitat, incompatibilitat o prohibició que concorren en ells, davant el magistrat que hagi de presidir el tribunal del jurat, i hi han d'adjuntar la justificació documental que considerin oportuna.

Article 21. *Recusació.*

El Ministeri Fiscal i les parts, a les quals s'ha hagut de lliurar prèviament el qüestionari a què es refereix l'article

anterior, dins els cinc dies següents a ser notificades del resultat del sorteig, poden formular recusació perquè hi concorre qualsevol de les causes d'incapacitat, incompatibilitat o prohibició que preveu aquesta Llei. També han de proposar la prova de què intentin valer-se.

Qualsevol causa de recusació de la qual es tingui coneixement en aquest període, que no sigui formulada, no es pot al·legar posteriorment.

Article 22. *Resolució de les excuses, advertiments i recusacions.*

El magistrat president ha d'assenyalar dia per a la vista de l'excusa, advertiment o recusació presentada, i citar les parts i els que hagin expressat advertiment o excusa. Practicades a l'acte les diligències proposades, ha de resoldre dins el tercer dia.

Article 23. *Nou sorteig per completar la llista de jurats.*

1. Si, com a conseqüència de la resolució anterior, la llista de jurats de la causa queda reduïda a menys de vint, el magistrat president ha de disposar que el secretari procedeixi al sorteig immediat, de la mateixa manera que l'inicial, dels jurats necessaris per completar el nombre esmentat, entre els de la llista biennal de la província corresponent, amb la convocatòria prèvia de les parts, i ha de citar els designats per al dia del judici oral.

2. Als jurats així designats els és aplicable, així mateix, el que disposen els articles 19 a 22 d'aquesta Llei.

CAPÍTOL III

Del procediment per a les causes davant el tribunal del jurat

SECCIÓ 1a INCOACIÓ I INSTRUCCIÓ COMPLEMENTÀRIA

Article 24. *Incoació del procediment davant el tribunal del jurat.*

1. Quan dels termes de la denúncia o de la relació circumstanciada del fet en la querella, i tan aviat com de qualsevol actuació processal resulti contra una persona o persones determinades la imputació d'un delictes, l'enjudiciament del qual estigui atribuït al tribunal del jurat, amb la confirmació prèvia de la seva versemblança, el jutge d'instrucció ha de procedir a dictar una resolució d'incoació del procediment per al judici davant el tribunal del jurat, la tramitació del qual s'ha d'acomodar a les disposicions d'aquesta Llei, i, en tot cas, ha de practicar les actuacions inajornables que siguin procedents.

2. L'aplicació de la Llei d'enjudiciament criminal és supletòria en el que no s'oposi als preceptes d'aquesta Llei.

Article 25. *Trasllat de la imputació.*

1. Un cop incoat el procediment per un delictes l'enjudiciament del qual estigui atribuït al tribunal del jurat, el jutge d'instrucció ho ha de posar immediatament en coneixement dels imputats. A aquest efecte, els ha de convocar en el termini de cinc dies a una compareixença, així com el Ministeri Fiscal i altres parts personades. En el moment de la citació, ha de traslladar als imputats la denúncia o querella admesa a tràmit, si no s'ha efectuat abans. L'imputat ha d'estar necessàriament assistit d'un lletrat de la seva elecció o, si no en designa un, d'un lletrat d'ofici.

2. Si són coneguts els ofesos o els perjudicats pel delictes no personats, se'ls ha de citar per ser escoltats en la compareixença que preveu l'apartat anterior i, en el

moment de la citació, se'ls ha d'instruir, per mitjà d'un escrit, dels drets a què fan referència els articles 109 i 110 de la Llei d'enjudiciament criminal, si aquesta diligència no es va efectuar abans. Especialment se'ls ha d'indicar el dret a formular al·legacions i sol·licitar el que considerin oportú si es personen de manera legal en l'acte i a sol·licitar, en les condicions que estableix l'article 119 d'aquesta Llei, el dret d'assistència jurídica gratuïta.

3. En la compareixença esmentada, el jutge d'instrucció ha d'escoltar primer el Ministeri Fiscal i, successivament, els acusadors personats, els quals han de concretar la imputació. Seguidament, ha d'escoltar el lletrat de l'imputat, el qual ha de manifestar el que consideri oportú en defensa seva i pot instar el sobreseïment, si hi ha causa per fer-ho, de conformitat amb el que disposen els articles 637 o 641 de la Llei d'enjudiciament criminal. En les seves intervencions, les parts poden sol·licitar les diligències d'investigació que considerin oportunes.

Article 26. *Decisió sobre la continuació del procediment.*

1. Un cop escoltades les parts i el Ministeri Fiscal, el jutge d'instrucció ha de decidir la continuació del procediment, o el sobreseïment si hi ha causa per fer-ho, d'acord amb el que disposen els articles 637 o 641 de la Llei d'enjudiciament criminal i sobre la procedència de les diligències interessades. A més, pot ordenar, com a complement de les sol·licitades pel Ministeri Fiscal i altres parts, les diligències que consideri necessàries limitades a la comprovació del fet justiciable i de les persones objecte d'imputació per les parts acusadores.

2. Si el Ministeri Fiscal i les altres parts personades insten el sobreseïment, el jutge pot adoptar les resolucions a què es refereixen els articles 642 i 644 de la Llei d'enjudiciament criminal.

La interlocutòria per la qual acordi el sobreseïment és apel·lable davant l'audiència provincial.

Article 27. *Diligències d'investigació.*

1. Si el Ministeri Fiscal o alguna de les parts sol·licita la pràctica de diligències d'investigació, el jutge les ha d'ordenar practicar, o les ha de practicar ell mateix, només si les considera imprescindibles per resoldre sobre la procedència de l'obertura del judici oral i no es poden practicar directament a l'audiència preliminar que preveu aquesta Llei.

2. El Ministeri Fiscal i les parts també poden sol·licitar noves diligències dins els tres dies següents al de la compareixença o al d'aquell en què es practiqui l'última de les que s'hagin ordenat. Aquesta circumstància s'ha de notificar a les parts per tal que puguin instar el que convingui al seu dret.

3. Si el jutge considera improcedents les sol·licitades i no n'ordena cap d'ofici, ha de conferir un nou trasllat al Ministeri Fiscal i a les parts a fi que instin, en el termini de cinc dies, el que considerin oportú respecte a l'obertura del judici oral, i ha de formular un escrit de conclusions provisionals. El jutge ha d'ordenar el mateix quan consideri innecessària la pràctica de més diligències, encara que no hagi culminat de practicar les ja ordenades.

4. Si cap de les parts ni el Ministeri Fiscal sol·liciten, dins el termini esmentat, l'obertura del judici oral, el jutge ha d'ordenar el sobreseïment que correspongui de conformitat amb els articles 637 o 641 de la Llei d'enjudiciament criminal.

Article 28. *Imputació d'un delictes diferent.*

Si el jutge considera que de les diligències practicades resulten indicis racionals d'un delictes diferent del que és objecte de procediment o la participació de persones dife-

rents de les inicialment imputades, aquest ha d'actuar de la manera que estableix l'article 25 d'aquesta Llei o, si s'escau, ha d'incoar el procediment que correspongui si el delictes no és dels atribuïts al tribunal del jurat.

Article 29. *Escrit de sol·licitud de judici oral i qualificació.*

1. L'escrit en què se sol·liciti l'obertura del judici oral ha de tenir el contingut a què es refereix l'article 650 de la Llei d'enjudiciament criminal.

2. S'ha de traslladar aquest escrit a la representació de l'acusat, la qual ha de formular un escrit en els termes de l'article 652 de la Llei d'enjudiciament criminal.

3. En els dos casos, es pot fer ús de les alternatives que preveu l'article 653 de la Llei d'enjudiciament criminal.

4. En els seus escrits respectius, les parts poden proposar diligències complementàries per a la seva pràctica en l'audiència preliminar, sense que puguin ser reiterades les que ja s'hagin practicat amb anterioritat.

5. Les parts, quan entenguin que tots els fets objecte d'acusació no són dels que tenen atribuït el seu enjudiciament al tribunal del jurat, han d'instar en els seus respectius escrits de sol·licitud de judici oral l'adequació pertinent del procediment.

Si consideren que la falta de competència ocorre només respecte d'algun dels delictes objecte de l'acusació, la sol·licitud s'ha de limitar a la corresponent deducció d'un testimoni suficient, en relació amb el que s'hagi d'excloure del procediment seguit davant del tribunal del jurat, i a la remissió a l'òrgan jurisdiccional competent per al seguiment de la causa que correspongui.

SECCIÓ 2a AUDIÈNCIA PRELIMINAR

Article 30. *Convocatòria de l'audiència preliminar.*

1. Immediatament que el Ministeri Fiscal o una part acusadora instin en els termes de l'article anterior l'obertura del judici oral, el jutge ha d'assenyalar el dia més pròxim possible per a l'audiència preliminar de les parts sobre la procedència de l'obertura del judici oral, llevat que estiguin pendents de practicar-se les diligències d'investigació que hagi sol·licitat la defensa de l'imputat i el jutge hagi declarat pertinents. Una vegada practicades aquestes, el jutge ha de procedir a efectuar l'assenyalament esmentat. Al mateix temps ha de resoldre sobre l'admissió i pràctica de les diligències sol·licitades per les parts per a l'acte de l'audiència preliminar.

Si el jutge no acorda la convocatòria de l'audiència preliminar, les parts poden acudir en queixa davant l'audiència provincial.

2. La defensa dels acusats pot renunciar a l'audiència preliminar, amb la qual cosa es procedeix a l'obertura del judici oral; en aquest cas, el jutge ha de decretar aquesta, sense més tràmits, en els termes de l'article 33 d'aquesta Llei. Perquè aquesta renúncia tingui efecte l'han de sol·licitar tots els acusats.

Article 31. *Celebració de l'audiència preliminar.*

1. El dia i l'hora assenyalats s'ha de celebrar l'audiència preliminar que comença amb la pràctica de les diligències proposades per les parts.

2. Les parts poden proposar en aquest moment diligències per practicar-les a l'acte. El jutge ha de denegar tota diligència proposada que no sigui imprescindible per a la decisió adequada sobre la procedència de l'obertura del judici oral.

3. Un cop acabada la pràctica de les diligències admeses, s'ha d'escoltar les parts sobre la procedència de l'obertura del judici oral i, si s'escau, sobre la competència del tribunal del jurat per a l'enjudiciament. Les acusacions poden modificar els termes de la seva petició d'ober-

tura del judici oral, sense que sigui admissible la introducció de nous elements que alterin el fet justiciable o la persona acusada.

Article 32. Interlocutòria de sobreseïment o d'obertura de judici oral.

1. Un cop conclosa l'audiència preliminar, en el mateix acte o dins els tres dies següents, el jutge ha de dictar una interlocutòria en què decideixi l'obertura o no del judici oral. Si decideix la no-obertura del judici oral n'ha d'acordar el sobreseïment. Així mateix pot decretar l'obertura del judici oral i el sobreseïment parcial en els termes de l'article 640 de la Llei d'enjudiciament criminal si concorre en algun dels acusats el que preveu l'article 637.3r de la Llei d'enjudiciament criminal.

2. La resolució per la qual acorda el sobreseïment és apel·lable davant l'audiència provincial. La que acorda l'obertura del judici oral no és susceptible de recurs, sense perjudici del que preveu l'article 36 d'aquesta Llei.

3. El jutge també pot ordenar la pràctica d'alguna diligència complementària, abans de resoldre, si la considera imprescindible com a conseqüència de les actuacions dutes a terme en l'audiència preliminar.

4. Si s'escau, el jutge pot ordenar l'acomodació al procediment que correspongui, quan no hi sigui aplicable el que regula aquesta Llei. Si considera que el que correspon és el que regula el títol III, del llibre IV de la Llei d'enjudiciament criminal, ha d'acordar l'obertura del judici oral, si ho considera procedent, i remetre la causa a l'audiència provincial o al jutge penal competent perquè prossegueixin el coneixement de la causa en els termes dels articles 792 i següents de la dita Llei.

Article 33. Contingut de la interlocutòria d'obertura del judici oral.

La interlocutòria que decreta l'obertura del judici oral ha de determinar:

- El fet o fets justiciables entre els que han estat objecte d'acusació i respecte dels quals consideri procedent l'enjudiciament.
- La persona o persones que poden ser jutjades com a acusades o tercers responsables civilment.
- La fonamentació de la procedència de l'obertura del judici.
- L'òrgan competent per a l'enjudiciament.

Article 34. Testimoniatge.

1. En la mateixa resolució, el jutge ha d'ordenar deduir testimoniatge:

- Dels escrits de qualificació de les parts.
- De la documentació de les diligències no reproduïbles i que s'hagin de ratificar en el judici oral.
- De l'acte d'obertura del judici oral.

2. El testimoniatge, efectes i instruments del delictes ocupats i les altres peces de convicció s'han de remetre immediatament al tribunal competent per a l'enjudiciament.

3. Les parts poden demanar, en qualsevol moment, els testimoniatsges que els interessin per a la seva utilització ulterior en el judici oral.

Article 35. Citació a termini de les parts i designació del magistrat president.

1. El jutge ha de manar citar les parts perquè es personin dins el termini de quinze dies davant el tribunal competent per a l'enjudiciament.

2. Un cop rebudes les actuacions a l'audiència provincial, s'ha de designar el magistrat que correspongui per torn.

SECCIÓ 3a QÜESTIONS PRÈVIAS AL JUDICI DAVANT EL TRIBUNAL DEL JURAT

Article 36. Plantejament de qüestions prèvies.

1. En el moment de personar-se les parts poden:

a) Plantejar alguna de les qüestions o excepcions que preveu l'article 666 de la Llei d'enjudiciament criminal o al·legar el que considerin oportú sobre la competència o inadequació del procediment.

b) Al·legar la vulneració d'algun dret fonamental.

c) Demanar l'ampliació del judici a algun fet respecte del qual el jutge d'instrucció no hagi admès l'obertura.

d) Demanar l'exclusió d'algun fet sobre el qual s'hagi obert el judici oral, si es denuncia que no estava inclòs en els escrits d'acusació.

e) Impugnar els mitjans de prova proposats per les altres parts i proposar nous mitjans de prova.

En aquest cas, s'ha de traslladar a les altres parts perquè en el termini de tres dies puguin instar-ne per escrit la inadmissió.

2. Si es planteja algun d'aquests incidents se li ha de donar la tramitació que estableixen els articles 668 a 677 de la Llei d'enjudiciament criminal.

Article 37. Interlocutòria de fets justiciables, procedència de prova i assenyalament de dia per a la vista del judici oral.

Un cop personades les parts i resoltes, si s'escau, les qüestions proposades, si això no impedeix el judici oral, el magistrat que hagi de presidir el tribunal del jurat ha de dictar una interlocutòria el contingut de la qual s'ha d'ajustar a les regles següents:

a) Ha de precisar, en paràgrafs separats, el fet o els fets justiciables. En cada paràgraf no es poden incloure termes susceptibles de ser donats per provats i d'altres per no provats. Així mateix, s'ha d'excloure tota menció que no sigui absolutament imprescindible per a la qualificació.

En aquesta relació s'han d'incloure tant els fets al·legats per les acusacions com per la defensa. Però, si l'afirmació d'un suposa la negació de l'altre, només es pot incloure una proposició.

b) Seguidament, amb el mateix criteri, s'han d'exposar en paràgrafs separats els fets que configuren el grau d'execució del delictes i el de participació de l'acusat, així com la possible estimació de l'exempció, agreujament o atenuació de la responsabilitat criminal.

c) Així mateix, ha de resoldre sobre la procedència dels mitjans de prova proposats per les parts i sobre l'anticipació de la seva pràctica.

Contra la resolució que declari la procedència d'algun mitjà de prova no s'admet cap recurs. Si es denega la pràctica d'algun mitjà de prova les parts poden formular la seva oposició als efectes de recurs ulterior.

d) També s'ha d'assenyalar dia per a la vista del judici oral i s'han adoptar les mesures a què es refereixen els articles 660 a 664 de la Llei d'enjudiciament criminal.

SECCIÓ 4a CONSTITUCIÓ DEL TRIBUNAL DEL JURAT

Article 38. Concurrència dels integrants del tribunal del jurat i recusació de jurats.

1. El dia i l'hora assenyalats per al judici s'ha de constituir el magistrat que hagi de presidir el tribunal del jurat amb l'assistència del secretari i la presència de les parts.

Si hi concorren almenys vint dels jurats convocats, el magistrat president ha d'obrir la sessió. Si no hi concorre el nombre esmentat, s'ha de procedir en la forma que indica l'article següent.

2. El magistrat president ha d'interrogar novament els jurats per si hi concorre alguna causa d'incapacitat, incompatibilitat, prohibició o excusa prevista en aquesta Llei. Les parts també poden per elles mateixes o a través del magistrat president interrogar els jurats respecte de les matèries que s'enumeren al paràgraf anterior.

3. Les parts també poden recusar aquells en què afirmen que hi concorre una causa d'incapacitat, incompatibilitat o prohibició.

Les recusacions, les ha d'escoltar i resoldre en el mateix acte el magistrat president, davant la presència de les parts i un cop escoltat el candidat a jurat afectat.

4. El magistrat president ha de decidir sobre la recusació, sense que s'hi pugui interposar cap recurs, però sí una protesta als efectes del recurs que es pugui interposar contra la sentència.

Article 39. *Forma de completar el nombre mínim de jurats i possibles sancions.*

1. Si, com a conseqüència de la incompareixença d'alguns dels jurats convocats, o de les exclusions que es derivin del que disposa l'article anterior, no resulten almenys vint jurats, s'ha de procedir a un nou assenyalament dins els quinze dies següents. A aquest efecte s'ha de citar els que hi hagin comparegut i els absents i un nombre no superior a vuit que es designen per sorteig en l'acte d'entre els de la llista biennal. Si les parts al·leguen en aquell moment alguna causa d'incapacitat, incompatibilitat o prohibició dels així designats que sigui acceptada pel magistrat president sense protesta de les altres parts no recusants, s'ha de completar amb un nou sorteig fins a obtenir la xifra dels vuit complementaris.

2. El magistrat president ha d'imposar la multa de 25.000 pessetes al jurat convocat que no hagi comparegut a la primera citació ni hagi justificat la seva absència. Si no compareix a la segona citació, la multa és de 100.000 a 250.000 pessetes.

En el moment de la segona citació, el magistrat president els ha d'advertir de la sanció que els pot correspondre si no hi compareixen.

En la determinació de la quantia de la segona multa s'ha de tenir en compte la situació econòmica del jurat que no ha comparegut.

3. Si en la segona convocatòria tampoc no s'obté el nombre mínim de jurats concurrents, s'ha de procedir de la mateixa manera que en la primera en successives convocatòries i sortejos complementaris, fins a obtenir la concurrència necessària.

4. En tot cas, s'han d'adoptar les mesures necessàries respecte dels mitjans de prova proposats per fer possible la seva pràctica una vegada constituït el tribunal del jurat.

Article 40. *Selecció dels jurats i constitució del tribunal.*

1. Si hi concorre el nombre suficient de jurats, s'ha de procedir a un sorteig successiu per seleccionar els nou que han de formar part del tribunal, i altres dos més com a suplents.

2. Introduïts els noms dels jurats en una urna, el secretari els ha d'extreure un per un i n'ha de llegir el nom en veu alta.

3. Les parts, després de formular al designat les preguntes que considerin oportunes i que el magistrat president declari pertinents, poden recusar sense al·legació de cap motiu determinat fins a tres d'aquells per part de les acusacions i altres tres per part de les defenses.

Si hi ha diversos acusadors i acusats, han d'actuar de mutu acord per indicar els jurats que recusen sense al·legació de causa. Si no hi ha acord, s'ha de decidir per sorteig l'ordre en què les parts acusadores o acusades poden formular la recusació, fins que s'exhaureixi la quota de recusables.

L'actor civil i els tercers responsables civils no poden formular cap recusació sense causa.

4. A continuació s'ha de procedir de la mateixa manera per a la designació dels suplents. Quan només en quedin dos per ser designats suplents, no s'admet recusació sense causa.

5. Un cop culminat el sorteig, del qual el secretari ha d'estendre acta, es constitueix el tribunal.

Article 41. *Jurament o promesa dels designats.*

1. Una vegada que s'hagi constituït el tribunal, s'ha de procedir a rebre jurament o promesa dels designats. S'han de posar drets i el magistrat president diu: «Jureu o prometeu exercir bé i fidelment la vostra funció de jurat, examinar amb rectitud l'acusació formulada contra –aquí ha d'indicar el nom i els cognoms de cada acusat–, apreciar-ne sense odi ni afecte les proves que se us donin, i resoldre amb imparcialitat si són o no culpables dels delictes imputats, així com guardar el secret de les deliberacions?».

2. Els jurats s'han d'anar aproximant, d'un en un, a la presència del magistrat president i, col·locats davant d'ell, han de dir: «sí, ho juro» o «sí, ho prometo», i han de seure en el lloc destinat a aquest efecte.

3. El magistrat president, quan tots hagin jurat o promès, ha de dir: «Si ho feu així, que els vostres conciutadans us ho premiïn; i, si no, que ho demandin» i ha de manar començar l'audiència pública.

4. Ningú no pot exercir les funcions de jurat sense prestar el jurament o la promesa indicats. Qui es nega a prestar-lo és comminat amb el pagament d'una multa de 50.000 pessetes que el magistrat president imposa a l'acte. Si el cridat persisteix en la seva negativa, se n'ha de deduir l'oportú tant de culpa i en lloc seu és crida el suplent.

SECCIÓ 5a EL JUDICI ORAL

Article 42. *Aplicació de la Llei d'enjudiciament criminal.*

1. Després del jurament o promesa, es dona començament a la celebració del judici oral seguint el que disposen els articles 680 i següents de la Llei d'enjudiciament criminal.

2. L'acusat o acusats s'han de trobar situats de manera que sigui possible la seva immediata comunicació amb els defensors.

Article 43. *Celebració a porta tancada.*

Per a la decisió de celebració a porta tancada, el magistrat president, un cop escoltades les parts, ha de decidir el que consideri pertinent, amb la consulta prèvia al jurat.

Article 44. *Assistència de l'acusat i de l'advocat defensor.*

La celebració del judici oral requereix l'assistència de l'acusat i de l'advocat defensor. Aquest últim està a disposició del tribunal del jurat fins que s'emeti el veredict, i davant aquest tribunal el judici oral té prioritat respecte de qualsevol altre assenyalament o actuació processal sigui quin sigui l'ordre jurisdiccional davant el qual tingui lloc.

No obstant això, si hi ha diversos acusats i algun d'ells deixa de comparèixer, el magistrat president pot acordar,

un cop escoltades les parts, la continuació del judici per a la resta.

L'absència injustificada del tercer responsable civil esmentat en forma adequada no és per si mateixa una causa de suspensió del judici, ni del seu enjudiciament.

Article 45. *Al·legacions prèvies de les parts al jurat.*

El judici comença mitjançant la lectura que fa el secretari dels escrits de qualificació. Seguidament el magistrat president obre un torn d'intervenció de les parts perquè exposin al jurat les al·legacions que considerin convenients a fi d'explicar el contingut de les seves respectives qualificacions i la finalitat de la prova que han proposat. En aquesta ocasió poden proposar al magistrat president noves proves per practicar en l'acte, el qual resol després d'escoltar les altres parts que vulguin oposar-se a la seva admissió.

Article 46. *Especialitats probatòries.*

1. Els jurats, per mitjà del magistrat president i amb la declaració prèvia de pertinència, poden dirigir, mitjançant un escrit, a testimonis, perits i acusats, les preguntes que considerin conduents a fixar i aclarir els fets sobre els quals vers la prova.

2. Els jurats han de veure els llibres, documents, papers i altres peces de convicció a què es refereix l'article 726 de la Llei d'enjudiciament criminal.

3. Per a la prova d'inspecció ocular, el tribunal s'ha de constituir en la seva integritat, amb els jurats, en el lloc del succés.

4. Les diligències que ha remès el jutge instructor poden ser exhibides als jurats en la pràctica de la prova.

5. El Ministeri Fiscal, els lletrats de l'acusació i els de la defensa poden interrogar l'acusat, testimonis i perits sobre les contradiccions que considerin que hi ha entre el que manifestin en el judici oral i el que s'ha dit en la fase d'instrucció. Tanmateix, no es poden llegir aquestes declaracions prèvies, encara que s'ha d'unir a l'acta el testimoniatge que qui interroga ha de presentar en l'acte.

Les declaracions efectuades en la fase d'instrucció, llevat de les resultants de prova anticipada, no tenen valor probatori dels fets que s'hi afirmen.

Article 47. *Suspensió del procediment.*

Quan, de conformitat amb la Llei d'enjudiciament criminal, s'hagi de suspendre la celebració del judici oral, el magistrat president pot decidir la dissolució del jurat, que ha d'acordar, en tot cas, sempre que la suspensió s'hagi de prolongar durant cinc o més dies.

Article 48. *Modificació de les conclusions provisionals i conclusions definitives.*

1. Un cop conclusa la pràctica de la prova, les parts poden modificar les seves conclusions provisionals.

2. El magistrat president ha de requerir les parts en els termes que preveu l'apartat 6 de l'article 793 de la Llei d'enjudiciament criminal, i, si s'escau, cal atènyer-se al que disposa l'apartat 7 del dit precepte.

3. Encara que en les seves conclusions definitives les parts qualifiquin els fets com a constitutius d'un delictes dels no atribuïts a l'enjudiciament del tribunal del jurat, aquest continua coneixent-ne.

Article 49. *Dissolució anticipada del jurat.*

Una vegada conclusos els informes de l'acusació, la defensa pot sol·licitar al magistrat president, o aquest decidir d'ofici, la dissolució del jurat si considera que del judici no resulta l'existència de cap prova de càrrec que pugui fonamentar una condemna de l'acusat.

Si la inexistència de prova de càrrec només afecta alguns fets o acusats, el magistrat president pot decidir que no és procedent emetre veredictes en relació amb aquests.

En aquests supòsits s'ha de dictar, dins el tercer dia, sentència absolutòria motivada.

Article 50. *Dissolució del jurat per conformitat amb les parts.*

1. Igualment, és procedent la dissolució del jurat si les parts demanen que es dicti sentència de conformitat amb l'escrit de qualificació que sol·licita una pena de més gravetat, o amb el que presentin a l'acte, subscrit per totes, sense incloure-hi altres fets que els que són objecte de judici, ni cap qualificació més greu que la inclosa en les conclusions provisionals. La pena conformada no pot excedir els sis anys de privació de llibertat, sola o conjuntament amb les de multa i privació de drets.

2. El magistrat president ha de dictar la sentència que correspongui, atesos els fets admesos per les parts, però, si entén que hi ha motius suficients per considerar que el fet justiciable no ha estat perpetrat o que no ho va ser per l'acusat, no dissol el jurat i ordena seguir el judici.

3. Així mateix, si el magistrat president entén que els fets acceptats per les parts poden no ser constitutius de delictes, o que en pugui resultar la concurrència d'una causa d'exempció o d'atenuació preceptiva, no dissol el jurat, i, amb l'audiència prèvia de les parts, li ha de sotmetre per escrit l'objecte del veredictes.

Article 51. *Dissolució del jurat per desistiment en la petició de condemna.*

Quan el Ministeri Fiscal i altres parts acusadores, en les seves conclusions definitives, o en qualsevol moment anterior al judici, manifestin que desisteixen de la petició de condemna de l'acusat, el magistrat president ha de dissoldre el jurat i dictar sentència absolutòria.

CAPÍTOL IV

Del veredictes

SECCIÓ 1a DETERMINACIÓ DE L'OBJECTE DEL VEREDICTES

Article 52. *Objecte del veredictes.*

1. Conclòs el judici oral, després de produïts els informes i escoltats els acusats, el magistrat president ha de procedir a sotmetre al jurat per escrit l'objecte del veredictes d'acord amb les regles següents:

a) Ha de narrar en paràgrafs separats i numerats els fets al·legats per les parts i que el jurat ha de declarar provats o no, diferenciant entre els quals són contraris a l'acusat i els que li són favorables. No pot incloure en un mateix paràgraf fets favorables i desfavorables o fets susceptibles de ser considerats provats uns i els altres no.

Ha de començar exposant els que constitueixen el fet principal de l'acusació i després ha de narrar els al·legats per les defenses. Però si la consideració simultània d'aquells i aquests com a provats no és possible sense contradicció, només pot incloure una proposició.

Quan la declaració de provat d'un fet s'infereixi de la declaració igual d'un altre, aquest fet ha de ser proposat amb la prioritat i separació adequades.

b) Després ha d'exposar, seguint el mateix criteri de separació i numeració de paràgrafs, els fets al·legats que puguin determinar l'estimació d'una causa d'exempció de responsabilitat.

c) A continuació ha d'incloure, en paràgrafs successius, numerats i separats, la narració del fet que determini el grau d'execució, participació i modificació de la responsabilitat.

d) Finalment ha de precisar el fet delictiu pel qual l'acusat ha de ser declarat culpable o no culpable.

e) Si són enjudiciats diversos delictes, ha d'efectuar la redacció anterior separadament i successivament per cada delictes.

f) Ha de fer el mateix si els acusats són diversos.

g) El magistrat president, davant el resultat de la prova, pot afegir fets o qualificacions jurídiques favorables a l'acusat sempre que no impliquin una variació substancial del fet justiciable.

Si el magistrat president entén que de la prova deriva un fet que impliqui aquesta variació substancial, ha d'ordenar deduir el tant de culpa corresponent.

2. Així mateix, el magistrat president ha de sotmetre, si s'escau, al jurat l'aplicació dels beneficis de remissió condicional de la pena i la petició o no d'indult.

Article 53. *Audiència a les parts.*

1. Abans de lliurar als jurats l'escrit amb l'objecte del veredictes, el magistrat president ha d'escoltar les parts, que poden sol·licitar les inclusions o exclusions que considerin pertinents, i decidir sense més el que correspongui.

2. Les parts les peticions de les quals siguin rebutjades poden formular protesta als efectes del recurs que sigui procedent contra la sentència.

3. El secretari del tribunal del jurat ha d'incorporar l'escrit amb l'objecte del veredictes a l'acta del judici, i n'ha de lliurar una còpia a les parts i a cadascun dels jurats, i hi ha de fer constar les peticions de les parts que siguin denegades.

Article 54. *Instruccions als jurats.*

1. Immediatament, el magistrat president en audiència pública, amb l'assistència del secretari, i en presència de les parts, ha de procedir a fer lliurament als jurats de l'escrit amb l'objecte del veredictes. Alhora, els ha d'instruir sobre el contingut de la funció que tenen conferida, les regles que regeixen la seva deliberació i votació i la forma com han de reflectir el seu veredictes.

2. També els ha d'exposar detingudament, de manera que puguin entendre, la naturalesa dels fets sobre els quals hagi versat la discussió, determinant les circumstàncies constitutives del delictes imputat als acusats i les que es refereixin a supòsits d'exempció o modificació de la responsabilitat. Tot això amb referència als fets i delictes que recull l'escrit que se'ls lliura.

3. El magistrat president no ha de fer cap al·lusió a la seva opinió sobre el resultat probatori, però sí sobre la necessitat que no atenguin aquells mitjans probatoris la il·licitud o nul·litat dels quals ell hagi declarat. Així mateix ha d'informar que, si després de la deliberació no els ha estat possible resoldre els dubtes que tinguin sobre la prova, han de decidir en el sentit més favorable a l'acusat.

SECCIÓ 2a DELIBERACIÓ I VEREDICTE

Article 55. *Deliberació del jurat.*

1. Seguidament el jurat s'ha de retirar a la sala destinada per a la seva deliberació.

2. Presidits inicialment per aquell el nom del qual sigui el primer a sortir en el sorteig, han de procedir a elegir el portaveu.

3. La deliberació és secreta, sense que cap dels jurats pugui revelar el que s'hi manifesta.

Article 56. *Incomunicació del jurat.*

1. La deliberació té lloc a porta tancada, sense que els sigui permesa la comunicació amb cap persona fins que hagin emès el veredictes, i a aquest efecte el magistrat president ha d'adoptar les mesures oportunes.

2. Si la deliberació dura tant de temps que és necessari el descans, el magistrat president, per si mateix o a petició del jurat, el pot autoritzar, i mantenir la incomunicació.

Article 57. *Ampliació d'instruccions.*

1. Si algun dels jurats té dubte sobre qualsevol dels aspectes de l'objecte del veredictes, pot demanar, per escrit i a través del secretari, la presència del magistrat president perquè amplii les instruccions. La compareixença d'aquest s'ha de fer en audiència pública, assistit del secretari i en presència del Ministeri Fiscal i altres parts.

2. Transcorreguts dos dies des de l'inici de la deliberació sense que els jurats facin lliurament de l'acta de la votació, el magistrat president els pot convocar a la compareixença que preveu l'apartat anterior. Si en la compareixença cap dels jurats expressa dubte sobre qualsevol dels aspectes de l'objecte del veredictes, el magistrat president ha d'emetre les instruccions que preveu l'apartat 1 de l'article 64 d'aquesta Llei amb els efectes que s'hi atribueixen a la devolució de l'acta.

Article 58. *Votació nominal.*

1. La votació és nominal, en veu alta i per ordre alfabètic, i el portaveu vota en últim lloc.

2. Cap dels jurats no es pot abstenir de votar. Si algun insisteix a abstenir-se'n, després que el requereixi el portaveu, s'ha de fer constar en acta i, al seu moment, el magistrat president l'ha de sancionar amb 75.000 pesetes de multa. Si, feta la constància i reiterat el requeriment, persisteix la negativa de vot, se n'ha de deixar nova constància en acta, de la qual s'ha de deduir el testimoniatge corresponent per a l'exacció de la responsabilitat penal que se'n derivi.

3. En tot cas, l'abstenció s'entén com a vot a favor de no considerar provat el fet perjudicial per a la defensa i de la no-culpabilitat de l'acusat.

Article 59. *Votació sobre els fets.*

1. El portaveu ha de sotmetre a votació cadascun dels paràgrafs en què es descriuen els fets, tal com els va proposar el magistrat president. Els jurats han de votar si consideren provats o no aquests fets. Per ser declarats com a tals, es requereixen set vots, almenys, quan siguin contraris a l'acusat, i cinc vots, quan siguin favorables.

2. Si no s'obté la majoria, es pot sotmetre a votació el fet corresponent amb les precisions que es considerin pertinents per qui proposi l'alternativa i, novament redactat així el paràgraf, s'ha de sotmetre a votació fins a obtenir la majoria indicada.

La modificació no pot suposar deixar de sotmetre a votació la part del fet que hagi proposat el magistrat president. Però s'hi pot incloure un paràgraf nou, o no proposat, sempre que no suposi una alteració substancial ni determini un agreujament de la responsabilitat imputada per l'acusació.

Article 60. *Votació sobre culpabilitat o inculpabilitat, remissió condicional de la pena i petició d'indult.*

1. Si s'ha obtingut la majoria necessària en la votació sobre els fets, s'ha de sotmetre a votació la culpabilitat o inculpabilitat de cada acusat per cada delictes imputat.

2. Són necessaris set vots per establir la culpabilitat i cinc vots per establir la inculpabilitat.

3. El criteri del jurat sobre l'aplicació al declarat culpable dels beneficis de remissió condicional de la pena, així com sobre la petició d'indult en la sentència, requereixen el vot favorable de cinc jurats.

Article 61. *Acta de la votació.*

1. Conclou la votació, se n'ha d'estendre una acta amb els apartats següents:

a) Un primer apartat, iniciat de la manera següent: «Els jurats han deliberat sobre els fets sotmesos a la seva resolució i han trobat provats, i així ho declaren per (unanimitat o majoria), els següents...».

Si el que s'ha votat és el text proposat pel magistrat president, es poden limitar a indicar-ne el nombre.

Si el text votat inclou alguna modificació, han d'escriure el text tal com va ser votat.

b) Un segon apartat, iniciat de la manera següent: «Així mateix, han trobat no provats, i així ho declaren per (unanimitat o majoria), els fets descrits als números següents de l'escrit sotmès a la nostra decisió». Seguidament han d'indicar els números dels paràgrafs d'aquest escrit, i en poden reproduir el text.

c) Un tercer apartat, iniciat de la manera següent: «Per això, els jurats per (unanimitat o majoria) trobem l'acusat... culpable/no culpable del delictes de...».

En aquest apartat s'ha de fer un pronunciament separat per cada delictes i acusat. De la mateixa manera s'han de pronunciar, si s'escau, sobre el criteri del jurat quant a l'aplicació al declarat culpable dels beneficis de remissió condicional de la pena que s'imposi, per al cas que hi concorrin els pressupòsits legals a aquest efecte, i sobre la petició o no d'indult en la sentència.

d) Un quart apartat, iniciat de la manera següent: «Els jurats han atès com a elements de convicció per fer les declaracions precedents els següents:...». Aquest apartat ha de contenir una explicació succinta de les raons per les quals han declarat o rebutjat declarar determinats fets com a provats.

e) Un cinquè apartat en què han de fer constar els incidents esdevinguts durant la deliberació, evitant tota identificació que en trenqui el secret, llevat de la corresponent a la negativa a votar.

2. L'acta l'ha de redactar el portaveu, llevat que dissenyixi del parer majoritari, cas en què els jurats han de designar el redactor.

Si ho sol·licita el portaveu, el magistrat president pot autoritzar que el secretari o un oficial l'auxilli, estrictament en la confecció o escripturació de l'acta. En els mateixos termes ho pot sol·licitar qui hagi estat designat redactor en substitució d'aquell.

3. L'acta l'han de signar tots els jurats, i ho ha de fer el portaveu per qui no ho pugui fer per si mateix. Si algun dels jurats es nega a signar, s'ha de fer constar en l'acta aquesta circumstància.

Article 62. *Lectura del veredictes.*

Un cop s'ha estès l'acta, ho han de fer saber al magistrat president i li n'han de lliurar una còpia. Aquest, llevat que sigui procedent la devolució, de conformitat amb el que disposa l'article següent, ha de convocar les parts per un mitjà que permeti la seva immediata recepció perquè, seguidament, el portaveu del jurat llegeixi el veredictes en audiència pública.

Article 63. *Devolució de l'acta al jurat.*

1. El magistrat president ha de tornar l'acta al jurat si, a la vista de la còpia, hi aprecia alguna de les circumstàncies següents:

a) Que no s'ha pronunciat sobre la totalitat dels fets.

b) Que no s'ha pronunciat sobre la culpabilitat o inculpabilitat de tots els acusats i respecte de la totalitat dels fets delictius imputats.

c) Que no s'ha obtingut en alguna de les votacions sobre aquests punts la majoria necessària.

d) Que els diversos pronunciaments són contradictoris, bé els relatius als fets declarats provats entre si, bé el pronunciament de culpabilitat respecte de l'esmentada declaració de fets provats.

e) Que s'ha incorregut en algun defecte rellevant en el procediment de deliberació i votació.

2. Si l'acta inclou la declaració de provat d'un fet que no estigui entre els proposats pel magistrat i que n'impliqui una alteració substancial o determini una responsabilitat més greu que la imputada, s'ha de considerar no posada.

3. Abans de tornar l'acta s'ha de procedir en la forma que estableix l'article 53 d'aquesta Llei.

Article 64. *Justificació de la devolució de l'acta.*

1. En el moment de tornar l'acta, un cop constituït el tribunal, assistit del secretari i en presència de les parts, el magistrat president ha d'explicar detingudament les causes que justifiquen la devolució i precisar la forma com s'han de solucionar els defectes de procediment o els punts sobre els quals han d'emetre nous pronunciaments.

2. El secretari ha d'estendre l'acta oportuna d'aquesta incidència.

Article 65. *Dissolució del jurat i nou judici oral.*

1. Si després d'una tercera devolució encara no s'han solucionat els defectes denunciats o no s'han obtingut les majories necessàries, el jurat s'ha de dissoldre i s'ha de convocar un judici oral amb un nou jurat.

2. Si un cop celebrat el nou judici no s'obté un veredictes per part del segon jurat, per qualsevol de les causes que preveu l'apartat anterior, el magistrat president ha de procedir a dissoldre el jurat i dictar sentència absolutòria.

Article 66. *Cessament del jurat en les seves funcions.*

1. Un cop llegit el veredictes, el jurat cessa en les seves funcions.

2. Fins aquell moment els suplents han d'estar a disposició del tribunal en el lloc que se'ls indiqui.

CAPÍTOL V

De la sentència

Article 67. *Veredictes d'inculpabilitat.*

Si el veredictes és d'inculpabilitat, el magistrat president ha de dictar a l'acte sentència absolutòria de l'acusat a qui es refereixi, i, si s'escau, ordenar la posada en llibertat immediata.

Article 68. *Veredictes de culpabilitat.*

Quan el veredictes sigui de culpabilitat, el magistrat president ha de concedir la paraula al fiscal i a les altres parts perquè, segons el seu ordre, informin sobre la pena o mesures que s'han d'imposar a cadascun dels declarats culpables i sobre la responsabilitat civil. L'informe s'ha de referir, a més, a la concurrència dels pressupòsits legals de l'aplicació dels beneficis de remissió condicional, si el jurat ha emès un criteri favorable a aquesta.

Article 69. Acta de les sessions.

1. El secretari ha d'estendre acta de cada sessió, en què ha de fer constar de manera succinta el més rellevant del que hagi ocorregut i de manera literal les protestes que formulin les parts i les resolucions del magistrat president respecte dels incidents que se suscitin.

2. L'acta s'ha de llegir al final de cada sessió, i l'han de signar el magistrat president, els jurats i els advocats de les parts.

Article 70. Contingut de la sentència.

1. El magistrat president ha de procedir a dictar sentència en la forma que ordena l'article 248.3 de la Llei orgànica del poder judicial, incloent-hi, com a fets provats i delictes objecte de condemna o absolució, el contingut corresponent del veredicte.

2. Així mateix, si el veredicte és de culpabilitat, la sentència ha de concretar l'existència de prova de càrrec exigida per la garantia constitucional de presumpció d'innocència.

3. La sentència, a la qual s'ha d'unir l'acta del jurat, s'ha de publicar i arxivar de manera legal, i se n'ha d'estendre un certificat en la causa.

Disposició addicional primera. Supressió de l'avantjudici.

Queden derogats l'article 410 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, i el títol II del llibre IV de la Llei d'enjudiciament criminal.

Disposició addicional segona. Infraccions penals.

1. Els jurats que abandonin les seves funcions sense cap causa legítima o que incompleixin les obligacions que els imposen els articles 41.4 i 58.2 d'aquesta Llei incorren en la pena de multa de 100.000 a 500.000 pessetes.

2. Els jurats que incompleixin les obligacions que imposa l'apartat 3 de l'article 55 incorren en la pena d'arrest major i una multa de 100.000 a 500.000 pessetes.

Disposició transitòria primera. Causes penals en tramitació.

Els processos penals incoats o que s'incoïn per fets esdevinguts abans de l'entrada en vigor d'aquesta Llei s'han de tramitar davant l'òrgan jurisdiccional competent de conformitat amb les normes vigents en el moment que aquells es van esdevenir.

Disposició transitòria segona. Règim de recursos.

El règim de recursos que preveu aquesta Llei és aplicable únicament a les resolucions judicials que es dictin en els procediments incoats després de la seva entrada en vigor.

Disposició transitòria tercera. Primera llista de candidats a jurats.

La primera llista de candidats a jurats, que estén la seva eficàcia fins al 31 de desembre de 1996, s'ha d'obtenir aplicant les previsions que contenen els articles 13, 14, 15 i 16 d'aquesta Llei, si bé les referències que s'hi fan als mesos de setembre, octubre i novembre s'han d'entendre fetes, respectivament, als tres mesos correlatius següents a l'entrada en vigor d'aquesta disposició transitòria.

Disposició final primera. Modificació de la Llei orgànica del poder judicial.

1. La lletra c) de l'apartat 3 de l'article 73 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, el contin-

gut actual de la qual passa a ser la lletra d) del mateix apartat, queda redactada en els termes següents:

«c) El coneixement dels recursos d'apel·lació en els casos previstos per les lleis.»

2. L'apartat 2 de l'article 83 de la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, queda redactat en els termes següents:

«2. La composició i competència del jurat és la que regula la Llei orgànica del tribunal del jurat.»

Disposició final segona. Modificació de la Llei d'enjudiciament criminal.

Els articles i les rúbriques que a continuació s'esmenten de la Llei d'enjudiciament criminal queden modificats en els termes següents:

1. S'afegeix un segon paràgraf a l'apartat tercer de l'article 14 amb la redacció següent:

«No obstant això, en els supòsits de competència del jutge penal, si el delictes és dels atribuïts al tribunal del jurat, el coneixement i la decisió corresponen a aquest.»

2. S'afegeix un segon paràgraf a l'apartat quart de l'article 14 amb la redacció següent:

«No obstant això, en els supòsits de competència de l'audiència provincial, si el delictes és dels atribuïts al tribunal del jurat, el coneixement i la decisió corresponen a aquest.»

3. S'afegeix un tercer paràgraf a l'article 306 amb la redacció següent:

«Tan aviat com s'ordini la incoació del procediment per a les causes davant el tribunal del jurat, s'han de posar en coneixement del Ministeri Fiscal, el qual ha de comparèixer i intervenir en totes les actuacions que es portin a terme davant aquell.»

4. S'incorpora un nou article 309 bis amb la redacció següent:

«Article 309 bis.

Quan dels termes de la denúncia o de la relació circumstanciada del fet en la querella, així com quan de qualsevol actuació processal, resulti contra una persona o unes persones determinades la imputació d'un delictes, l'enjudiciament del qual estigui atribuït al tribunal del jurat, el jutge ha de procedir a la incoació del procediment previst en la seva llei reguladora, en la qual, en la forma que s'hi estableix, s'ha de posar immediatament la imputació en coneixement dels presumptament inculpats.

El Ministeri Fiscal, les altres parts personades i l'imputat en tot cas poden instar-ho així, i el jutge ha de resoldre en el termini d'una audiència. Si no ho fa, o desestima la petició, les parts poden recórrer directament en queixa davant l'audiència provincial que ha de resoldre abans de vuit dies, i ha de sol·licitar l'informe a l'instructor pel mitjà més ràpid.»

5. S'incorpora un nou article 504 bis 2 amb la redacció següent:

«Article 504 bis 2.

Des que el detingut és posat a disposició del jutge d'instrucció o tribunal que hagi de conèixer de la causa, aquest ha de convocar a audiència, dins les setanta-dues hores següents, el Ministeri Fiscal, les altres parts personades i l'imputat, que ha d'estar assistit d'un lletrat elegit per ell o designat d'ofici. El

Ministeri Fiscal i l'imputat, assistit del seu lletrat, tenen l'obligació de comparèixer-hi.

En aquesta audiència poden proposar els mitjans de prova que es puguin practicar a l'acte o dins les vint-i-quatre hores següents, sense excedir en cap cas les setanta-dues hores indicades abans.

Si en aquesta audiència alguna part ho demana, un cop escoltades les al·legacions de totes les que hi concorren, el jutge ha de resoldre sobre la procedència o no de la presó o llibertat provisionals. Si cap de les parts no ho instat, el jutge ha d'acordar necessàriament la cessació de la detenció i la posada en llibertat immediata de l'imputat.

Si per qualsevol raó no es pot celebrar la compareixença, el jutge ha d'acordar la presó o llibertat provisional, si hi concorren els pressupòsits i considera que hi ha risc de fuga; però l'ha de convocar novament dins les setanta-dues hores següents, i adoptar les mesures disciplinàries que siguin procedents en relació amb la causa de no-celebració de la compareixença.

Contra les resolucions que es dictin sobre la procedència o no de la llibertat provisional es pot interposar un recurs d'apel·lació davant l'audiència provincial.»

6. L'article 516 queda sense contingut.

7. L'article 539 queda redactat de la manera següent:

«Article 539.

Les ordres de detenció i llibertat provisionals i de fiança són reformables durant tot el curs de la causa.

En conseqüència, l'imputat pot ser pres i posat en llibertat totes les vegades que sigui procedent, i la fiança es pot modificar en el que sigui necessari per assegurar les conseqüències del judici.

Per acordar la presó o llibertat provisional de qui estiguis en llibertat o agreujar les condicions de la llibertat provisional ja acordada, es requereix la sol·licitud del Ministeri Fiscal o d'alguna part acusadora, i s'ha de resoldre amb la celebració prèvia de la compareixença a què es refereix l'article 504 bis 2.

No obstant això, si segons el parer del jutge o tribunal concorre risc de fuga, és procedent dictar una interlocutòria de reforma de la mesura cautelar, o fins i tot una ordre de presó, si l'imputat es troba en llibertat, però ha de convocar, dins les setanta-dues hores següents, a la indicada compareixença.

Sempre que el jutge o tribunal entengui que és procedent la llibertat o la modificació de la llibertat provisional en termes més favorables al sotmès a la mesura, la pot acordar, en qualsevol moment, d'ofici i sense sotmetre's a la petició de part.»

8. El tercer paràgraf de l'article 676 queda redactat de la manera següent:

«Contra la interlocutòria resolutòria de la declinatòria i contra el que admeten les excepcions 2.a, 3.a i 4.a de l'article 666, és procedent el recurs d'apel·lació. Contra el que les desestimi, no s'hi pot interposar cap recurs llevat del que sigui procedent contra la sentència, sense perjudici del que disposa l'article 678.»

9. S'afegeix un segon paràgraf a l'article 678 amb la redacció següent:

«Això no és aplicable en les causes que són competència del tribunal del jurat, sense perjudici del que es pugui al·legar en recórrer contra la sentència.»

10. S'incorpora un nou paràgraf tercer a l'article 780 amb la redacció següent:

«Una vegada iniciat un procés d'acord amb les normes d'aquesta Llei, quan sembli que el fet podria constituir un delicte l'enjudiciament del qual sigui competència del tribunal del jurat, cal atènyer-se al que disposen els articles 309 bis o 789.3, paràgrafs segon i tercer d'aquesta Llei.»

L'actual tercer paràgraf del dit article passa a ser-ne el paràgraf quart.

11. S'afegeix un últim paràgraf a l'article 781 amb la redacció següent:

«Tan aviat com s'ordini la incoació del procediment per a les causes davant el tribunal del jurat, s'ha de posar en coneixement del Ministeri Fiscal, el qual ha de comparèixer i intervenir en totes les actuacions que es portin a terme davant aquell.»

12. En l'apartat 3 de l'article 789 s'introdueixen dos nous paràgrafs amb la redacció següent:

«Quan dels termes de la denúncia o de la relació circumstanciada del fet en la querella, així com quan de qualsevol actuació processal ordenada de conformitat amb el paràgraf anterior, resulti contra una persona o unes persones determinades la imputació d'un delicte, l'enjudiciament del qual estigui atribuït al tribunal del jurat, el jutge ha de procedir a la incoació del procediment previst en la Llei reguladora, en el qual, en la forma que s'hi estableix, s'ha de posar immediatament aquella imputació en coneixement dels presumptament inculpats.

El Ministeri Fiscal, les altres parts personades i l'imputat en tot cas poden instar-ho així, i el jutge ha de resoldre en el termini d'una audiència. Si no ho fa, o desestima la petició, les parts poden recórrer en queixa davant l'audiència provincial que ha de resoldre abans de vuit dies, i demanar l'informe a l'instructor pel mitjà més ràpid.»

13. El llibre V passa a tenir la denominació següent: «Dels recursos d'apel·lació, cassació i revisió».

14. S'incorpora al llibre V un nou títol I, denominat «Del recurs d'apel·lació contra les sentències i determinades interlocutòries» i integrat pels articles següents:

«Article 846 bis a).

Contra les sentències dictades, en l'àmbit de l'audiència provincial i a primera instància, pel magistrat president del tribunal del jurat, es pot apel·lar davant la Sala Civil i Penal del Tribunal Superior de Justícia de la comunitat autònoma corresponent.

També es pot apel·lar contra les interlocutòries dictades pel magistrat president del tribunal del jurat quan acordin el sobreseïment, sigui quina sigui la seva classe, i les que es dictin per resoldre les qüestions a què es refereix l'article 36 de la Llei orgànica del tribunal del jurat, així com en els casos assenyalats a l'article 676 d'aquesta Llei.

La Sala Civil i la Penal es componen, per conèixer d'aquest recurs, de tres magistrats.

Article 846 bis b).

Poden interposar el recurs tant el Ministeri Fiscal com el condemnat i les altres parts, dins els deu dies següents a l'última notificació de la sentència.

La part que no hagi apel·lat en el termini indicat pot formular apel·lació en el tràmit d'impugnació, però aquest recurs queda supeditat al fet que l'apel·lant principal mantingui el seu.

Article 846 bis c).

El recurs d'apel·lació s'ha de fonamentar en algun dels motius següents:

a) Que en el procediment o en la sentència s'ha incorregut en un trencament de les normes i garanties processals, que causi indefensió, si s'ha efectuat la reclamació oportuna d'esmena. Aquesta reclamació no és necessària si la infracció denunciada implica la vulneració d'un dret fonamental constitucionalment garantit.

A aquests efectes es poden al·legar, sense perjudici d'altres: els que s'esmenten als articles 850 i 851, entenent les referències als magistrats dels números 5 i 6 d'aquest últim com també fetes als jurats; l'existència de defectes en el veredict, bé per parcialitat en les instruccions donades al Jurat o defecte en la proposició de l'objecte d'aquell, sempre que se'n derivi indefensió, bé perquè hi concorren motius dels que haurien d'haver donat lloc a la seva devolució al jurat i aquesta no hagi estat ordenada.

b) Que la sentència ha incorregut en infracció de precepte constitucional o legal en la qualificació jurídica dels fets o en la determinació de la pena, o de les mesures de seguretat o de la responsabilitat civil.

c) Que s'hagi sol·licitat la dissolució del jurat per inexistència de prova de càrrec, i aquesta petició s'ha desestimat indegudament.

d) Que s'hagi acordat la dissolució del jurat i no fos procedent fer-ho.

e) Que s'hagi vulnerat el dret a la presumpció d'innocència perquè, atesa la prova practicada en el judici, la condemna imposada no té cap base raonable.

En els supòsits de les lletres a), c) i d), perquè es pugui admetre a tràmit el recurs, s'ha d'haver formulat la protesta oportuna en el moment en què es va produir la infracció denunciada.

Article 846 bis d).

S'ha de traslladar l'escrit en què s'interposa recurs d'apel·lació, una vegada conclòs el termini per recórrer, a les altres parts, les quals, en el termini de cinc dies, poden formular recurs supeditat d'apel·lació. Si l'interposen s'ha de traslladar a les altres parts.

Conclòs el termini de cinc dies sense que es formulï l'apel·lació supeditada o, si es va formular, efectuat el trasllat a les altres parts, se les ha de citar totes davant la Sala Civil i Penal del Tribunal Superior de Justícia perquè es personin en el termini de deu dies.

Si l'apel·lant principal no s'hi persona o manifesta la seva renúncia al recurs, les actuacions s'han de tornar a l'audiència provincial, la sentència s'ha de declarar ferma i s'ha de procedir a la seva execució.

Article 846 bis e).

Un cop personat l'apel·lant, s'ha d'assenyalar dia per a la vista del recurs i citar les parts personades i, en tot cas, el condemnat i el tercer responsable civil.

La vista s'ha de celebrar en audiència pública. Ha de començar fent ús de la paraula la part apel·lant seguit del Ministeri Fiscal, si aquest no és el que va apel·lar, i les altres parts apel·lades.

Si s'ha formulat recurs supeditat d'apel·lació, aquesta part ha d'intervenir després de l'apel·lant principal que, si no hi renuncia, pot replicar-li.

Article 846 bis f).

Dins els cinc dies següents a la vista, s'ha de dictar sentència, la qual, si considera el recurs per alguns dels motius a què es refereixen les lletres a) i d) de l'article 846 bis 3, ha de manar tornar la causa a l'audiència per a la celebració d'un nou judici.

En els altres supòsits s'ha de dictar la resolució que correspongui.»

15. Els actuals títols I i II del llibre V passen a ser títols II i III, respectivament, del mateix llibre.

16. L'article 847 queda redactat de la manera següent:

«Article 847.

És procedent el recurs de cassació per infracció de llei i per trencament de forma contra: a) les sentències dictades per la Sala Civil i Penal dels tribunals superiors de justícia en única o en segona instància; i b) les sentències dictades per les audiències provincials en judici oral i única instància.»

17. El primer paràgraf de l'article 848 queda redactat de la manera següent:

«Contra les interlocutòries dictades, bé en apel·lació per les sales civil i penal dels tribunals superiors de justícia, bé amb caràcter definitiu per les audiències, només és procedent el recurs de cassació, i únicament per infracció de llei, en els casos en què aquesta ho autoritzi de manera expressa.»

Disposició final tercera. *Caràcter de la Llei.*

Aquesta Llei té naturalesa d'orgànica, a excepció del capítol III, la disposició transitòria segona i els apartats 1, 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 i 17 de la disposició final segona, que tenen el caràcter de llei ordinària.

Disposició final quarta.

En el termini d'un any, des de l'aprovació d'aquesta Llei, el Govern ha d'enviar a les Corts Generals un projecte de llei de modificació de la Llei d'enjudiciament criminal, que generalitzi els criteris processals instaurats en aquesta Llei i en què s'estableixi un procediment fonamentat en els principis acusatori i de contradicció entre les parts, previstos en la Constitució, i que simplifiqui així mateix el procés d'investigació per evitar-ne la prolongació excessiva.

Així mateix, en aquest termini, s'han d'adoptar les reformes legals necessàries que adaptin a aquest procediment l'estatut i funcions del Ministeri Fiscal, i les Corts Generals i el Govern han d'habilitar els mitjans materials, tècnics i humans necessaris.

Disposició final cinquena. *Entrada en vigor.*

Aquesta Llei orgànica entra en vigor al cap de sis mesos de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat», a excepció del que preveuen el capítol II i la disposició transitòria tercera, que entren en vigor al cap de dos mesos de la publicació.

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei orgànica i que la facin complir.

Madrid, 22 de maig de 1995.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
FELIPE GONZÁLEZ MÁRQUEZ